

**TÄNA
20 lk!**

ÜHINEMISÜRITUS:
Kullamaa läks Martnale ja
Ristile kosja. Lk 3

KAIE JA KATI TEGEMISED
Reportaaž sellest, kuidas nad metsast
kuuse töid. Lk 10–11

TIIT SALUMÄE:
Rahvusvaheline mees.
Lk 12–13

JÕULULUGU
Aivo Paljasmaa jutustab
loo koerast ja poisist.
Lk 7

—ohhoo!

**Ottomar Ladva Varssavis
kiirmale EMil.** ERAKOGU

Ladva pidas kiirmale EMil suurepärase turniiri

Ottomar Ladva saavutas Euroopa kiirmale meistri-võistlustel 9 punktiga 64. koha, teatab Eesti maleliit.

9 punkti kogujad jagasid endi vahel 37.—66. koha. 14aastane Ottomar Ladva võistles meeste arvestuses.

Üheksa võidu kõrvale sai Ladva neli kaotust.

Kõik Eesti mehed jäid Haapsalu poisist tahapoole. Ardi Tedrema oli 180. (7,5 p), Toomas Valgmäe 188. (7,5), Marko Siil 360. (6,5) ja Ants Põldoja 409. (6).

„Tulemuse poolest läks turniir hästi,” kiitis poissi isa Ailar Ladva. „Ottomari ase-
tus oli 231., osalejaid oli üle 700.”

Kiirmale EMi taset näitab kas või osalenud suurmeister-rite hulk — üle 60. „Ottomaril õnnestus võita üht suur-
meistrit, küll naismängijat, aga temast tahapoole jäi suur-
meistreid vähemalt kümme,” ütles Ailar Ladva. „Suurmeisteri tasemest nõks allpool maletajaid, kes peak-
sid Ottomarist tugevamad olema, võitis ta aga küll.”

Kiirmale Euroopa meistri-
võistlustel anti eraldi mee-
ned ka omavanuste parima-
tele. 14aastaste ja nooremate
seas oli Ottomar Ladva esi-
mene.

Tarmo Õuemaa

Omanikevahetus ei täienda ei muuda- tusi ega hinnatõusu

Lehte Ilves
lehte@le.ee

Fortum Elekter, kes on Lääne-
maal tegutsenud 13 ja Viimsis
12 aastat, on müüdud Imatra
Seudun Sähkölle.

Teisipäeval allkirjastasid
Fortum ja Imatra Seudun Säh-
kö (ISS) sellekohase lepingu.
Fortum loobub ka osalusest
ISSis. Omandus- ja juhtimis-
õigus lähevad Fortumilt üle
aastavahetusel.

„Oleme oma 2010. aastal
uuendatud strateegias otsusta-
nud keskenduda elektri jaotus-
ärile Põhjamaades ja seetõttu
loobume Fortum Elekter
ASist,” põhjendas jaotusäri eest
vastutav Ari Koponen.

Omanikevahetus ei tohiks
läänlastele muudatusi kaasa
tuua, ütles Fortum Elektri ju-
hataja Märt Jemmer. Ta lisas,
et läänlastele, ettevõtte tööta-
jaile ja juhtkonnale on see pi-
gem hea kui halb uudis.

ISSi peibutavad avatud elektrituru võimalused

„Ei tarbija hinnale ega teenu-
se kvaliteedile ole sel uudisel
mingit mõju,” ütles konkurent-
siameti juht Märt Ots. „Elektri
hind on kulupõhine ega olene,
kes on omanik.”

Uuete omanike plaanide
kohta Jemmeril praegu palju
õelda ei olnud. Uued omanikud
on küll Fortum Eestiga põhja-

Mis nime hakkab Fortum Elekter kandma, peaks selguma uuel aastal.

ARVO TARMULA

likult tutvunud, aga plaanidest
lootis Jemmer kuulda detsemb-
ri lõpu ja jaanuari algusse
kavandatud kohtumistel.

Klientidel ei muutu midagi,
inimesed ja põhimõtted jää-
vad kõik samaks, ütles Jemmer.
„Kõige tähtsam, et võrguteenu-
se kvaliteet, mis meil on teis-
test parem, jääb alles, sõltuma-
ta, kes on omanik,” lisas ta.

Ohtu, et töötajaskond vähe-
neb, ei ole, ütles Jemmer. Pi-
gem tuleb elektrituru avamise-
ga töökohti juurde. Elektrivõr-
ku jääb edaspidi hooldama

Eltel Networks. ISSi huvitab
Eesti elektrituru avanemisel
tekkiv võimalus saada endale
uusi kliente.

„Saame nende teadmisi ära
kasutada,” ütles Jemmer. Tema
mulje kohaselt oli müügi mõte
Fortumil juba tükk aega, see-
pärast nad ka elektrituru ava-
nemise vastu väga aktiivset
huvi üles ei näidanud.

2013. mil elektrit saab bör-
silt vabalt osta, tekib võimalus
uusi kliente saada. Praegu on
Eestis ühendatud Fortumi võr-
ku 24 400 klienti.

Elektrihind jääb ikka kontrolli alla

„Kui turg avaneb ja kui meil
on konkurentsivõimeline hind
ning endiselt hea teenindus,
võib näiteks mõni Eesti Ener-
gia klient osta meilt elektrit,”
kirjeldas Jemmer. „Võrgutee-
nuse valikut ei ole, aga elekter
muutub kaubaks ja seda saab
iga tarnija käest osta.”

Jemmer mõõnis, et kuigi uus
omanik loodab uusi kliente
saada, võib asi ka vastupidi
minna, st kliendid võivad näi-
teks Eesti Energialt elektrit

osta, kui seal on odavam hind.

Kui elektriturg aasta pärast
avaneb, ei tähenda see kontrol-
limatut hinnatõusu.

„Turu järelevalve jääb alles,
ekstreemseid ja põhjendamata
tegevusi teha ei saa,” ütles
Jemmer.

Elektrituruseadusse tekib
uus termin — üdelektriteenus.
See ootab riigikogus vastuvõt-
mist. See tähendab, et kui näi-
teks koduklient ei soovi ise
endale elektrimüüjat valida —
ilmselt on alguses enamik ko-
dukliente sellised —, saab ta
elektrit üldteenuse korras võr-
guettevõttelt, kellega ta on
ühendatud. Selle elektri (üld-
teenuse) hind on konkurentsi-
ameti kontrolli all, kes selle
kinnitab.

Jemmerile oli omanikevahe-
tus mingil määral üllatus.

„Asjalikud, sõbralikud, kul-
tuursed inimesed,” iseloomus-
tas Jemmer uusi omanikke.

Jemmer lisas, et ka Fortumi
ärikultuur on kõrge, ettevõttes
suhtutakse klientidesse ja töö-
tajaisse sõbralikult ja lugupi-
davalt. Selline suhtumine on
põhjamaade ärikultuurile ise-
loomulik ja selle poolest uue
omanikuga suuri muudatusi
tulla ei tohiks, lisas Jemmer.

„Ameerika, inglise või prant-
suse ettevõtte on hoopis teise
kultuuriga,” võrdles Jemmer.

Fortum Eesti on Fortumi
kontserni kõrval väga väike,
aga ISSiga täiesti võrreldav et-
tevõtte. Fortumi kontserni käi-
ve oli mullu 6,3 mrd eurot,
Fortum Eestil 15 mln eurot ja
43 töötajat.

2300 aktsionäri ISSil on 65
töötajat, käive oli 35 mln eurot.

**PÜHVADE
PAKKUMISED**

22.12.2011–01.01.2012

● Toodetud Eestis

Piltidel on illustreeriv tähendus ja pakkumine kehtib kuni kaupja jätkub.

SELVER
Hea mõte

 -38% (93,72 EEK) Tavahind 9,69 Rannamõisa jahutatud kalkun kg	 -31% (20,18 EEK) Tavahind 1,89 Oskar verivorst Põialpoiss, suitsulihaga 500 g, 2,58/kg	 -23% (65,56 EEK) Tavahind 5,49 Lemberg lõhe kalamar 95 g, 44,11/kg	 -25% (49,29 EEK) Tavahind 4,22 Merci valik šokolaad 250 g, 12,60/kg
--	---	--	---

22.12 - 27.12 kõik potid* ja meikimisvahendid -20%. *Potid on müügil valitud Selverites.

JUHTKIRI

Õige aeg

Viimase kümme aasta kavandatava haldusreformi katsed jätkuvad. Kui palju on neid olnud, ei jõua tagantjärele enam kokku lugeda, tubli pool tosinat ehk ikka, tõsiseid ja vähem tõsiseid. Nüüd on kinda visanud Kullamaa.

Paraku ei kipu Risti ja Martna Kullamaa värsket ettepanekut avasüli vastu võtma, mida oleks ka palju tahta. Kindlasti ei teinud Kullamaa seda lootuses saada kohe jaa-sõna.

Arutelu võiks siiski alata ja küllap ta ka algab, kuigi mõlemad kutsutud näevad esialgu pigem oma eeliseid, mis esmapilgul kaaluvad üles võimaliku ühinemiskasu. Seda enam, et Kullamaa mehed on teada-tuntud krutskeid täis mehed, ega nad võõra kasu peal väljas ole. Vähemalt on Kullamaa valinud oma ettepanekuks õige aja ja määranud ka kindla tähtsuse: uued valimised tulgu juba ühinenud valla omad.

Tõenäoliselt on aga õigus Risti volikogu esimehel, kelle arust ei muuda praeguses aegruumis kahe-kolme valla liitumine midagi. Asi tuleks suuremalt ette võtta, arvab ta.

Seda ei välista ka Kullamaa volikogu esimees, kes viskaks hea meelega silma kaugemalegi: Lihula poole, kes tooks kaasavaraks Hanila, Kooniga ja Varbla. Siis oleks värv Ristil, loss Koluveres ja tõmbekeskus Lihulas. Sellel plaanil isenesest oleks juba jumet.

Kaie Ilves

TEISED LEHED

Kas tuua demokraatia kapitalismi ohvriks?

EESTI PÄEVALEHT. Euroopal on raske, kirjutab Vikerkaar peatoimetaja Märt Väljataga. See, milliseks kujuneb kriisijärgne uus normaalsus, on lahtine ning eri jõud püüavad asjade käiku oma kasuks kallutada. Nii me näemegi narratiivide võistlust. Esitatakse vastandlikke lugusid kriisi põhjustest ja lahendusteedest. Võistlus käib selle nimel, kelle lugu osutub veenvamaks, sest see, kes kontrollib minevikku, kontrollib tulevikku.

Ta pakub välja Saksa sotsioloogi Wolfgang Streecki seletuse, kes leiab, et praegu on taas kriisis demokraatlik kapitalism. See on formatsioon, kus valitsevad kaks teineteisega vastuolus olevat ressurside jaotamise põhimõtet või arusaama õiglusest: ühe järgi on õiglane jaotus see, mis tuleneb turujõudude vabamängust, teise järgi see, mis põhineb sotsiaalsel vajadusel, mida kinnitavad demokraatlikud kollektiivsed valikud: ühel pool sotsiaalne õiglus ja teisel turuõiglus. Kapitalismi võib päästa aga järeleandmine demokraatias.

Tihedam parvlaevaliiklus Saaremaaga

SAARTE HÄÄL. BNS. Jõulupühade ja aastavahetuse ajal teeb laevafirma Virtsu ja Kuivastu vahel kokku 70 lisareisi, kirjutab Saarte Hääl.

23. detsembrist 1. jaanuarini tehakse mandri ja Saaremaa vahel kokku 70 lisareisi, nende ajaks tuuakse Väinamere Liinide teatel liinile lisajõuks Regula.

„Lisareiside hulk on suur ja see võimaldab tippaegadel koostada jälle tihedama graafiku, mis lühendab kindlasti võimalikke ooteaegu,” ütles laevafirma teenindusjuht Anu Hiiuväin.

Tema sõnul on klientidel pühade ajal soovitatav osta pigem e-piletid, sest ooteaeg tekib tavaliselt just kassajärjekorras.

Balti riigid teevad turismikoostööd

ÄRIPÄEV. Teisipäeval kirjutasid Balti turismiametid alla tuleva aasta ühisele tegevuskavale. Ettevõtluse Arendamise sihtasutuse turismiarenduskeskuse juhi Tarmo Mutso sõnul on koostöö hädavajalik, sest paljud potentsiaalsed turistid, näiteks keskealised sakslased, ei hakka ainuüksi Eesti pärast siia tulema — see reisisiht on liiga väike. Küll aga sobib selleks Baltikum tervikuna. Balti tootemargi tutvustamine on ka sõlmitud lepingus kirjas.

Koostanud Tarmo Õuema

LAUSELAEN

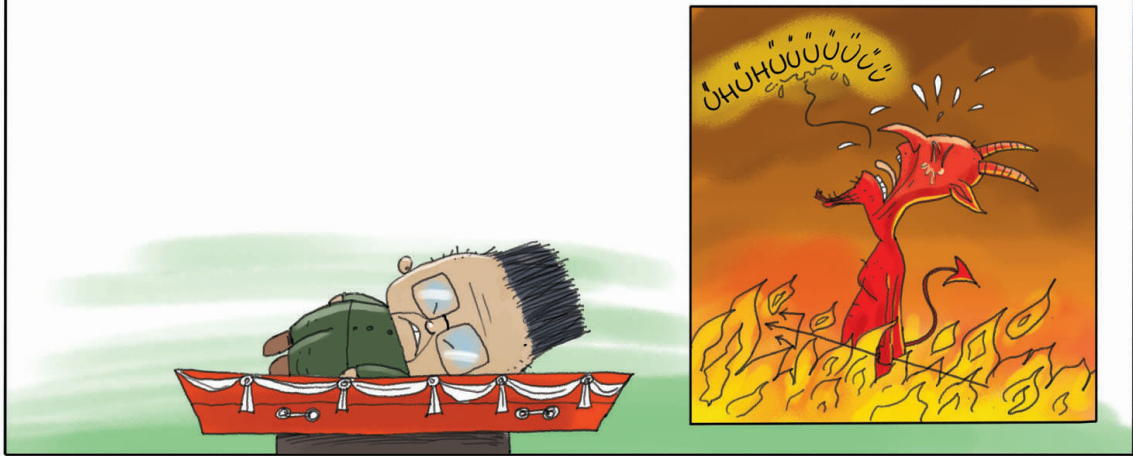
„Kui soovitakse saata pakki, täht- või väärtkirja, tellida ajakirjandust, maksta arveid või osta postmarki, postkaarti, ümbrikku, saab kirjakeandja koju tellida.”

Eesti Posti pressiesindaja Inge Suder postkontoriteta tulevikust. (LE, 20. detsember)

NÄDAL

Olli 2011

SURI MAAILMA KÕIGE KURJEM VÄIKEMES - KÕIK NUTAVAD.

Kas sa jõuluvana usud?

Kiriku lugu on eri autorid kirjeldanud usaldusväärset ja sisemise loogikaga. Kui keegi keeldub seda tõsiselt võtmast, peaks ta hülgama ka kogu antiikajaloo, leiab kirikuõpetaja.

Urmas Rahuvarm

metodisti koguduse pastor

Nii küsis pilklikult kooliõde, kellega üle hulga aja kohtusin. Teadis juba, et olen nüüd vaikulik.

„Ikka usun,” vastasin. „Mitu korda näinud ja ise ka olnud...”

Vastus võttis tal hetkeks sõnad suust, kuid taipasin ju, millele ta vihjas. Tema peab Piiblit muinasjuturamatuks, mida uskuda, veel enam tõsiselt võtta arukale täiskasvanud inimesele ei sobi.

Kes püüab taibata tõde ja tegelikust, sellele leidub Piiblis tõsiseltvõetavat küllaga. Näiteks on Jeesuse sündimisega seoses loetletud tema esivanemad, nii kasuisa Joosepi kui ka ema Maarja poolt, mille tänapäevane vastete oleks ID-kaart või pass. Milleks on see oluline meile?

See ja muudki kohad näitavad, et tegemist ei ole müüdi ega muistendiga, vaid teatud paigas teatud ajal tegelikult elanud isikutega, kelle elu ja tegevus on ajastule omasel viisil dokumenteeritud. Jeesuse sündimine, avalik tegevus ja õpetamine, surm ja surnuist ülestõusmine, taevaminek ja varajase Kiriku lugu on eri autorid kirjeldanud usaldusväärset ja sisemise loogikaga. Kui keegi keeldub seda tõsiselt võtmast, peaks ta hülgama ka kogu antiikajaloo, sest muude allikatega võrreldes on Uue Testamendi autentsus kinnitatav kordi kindlmini.

Selles tõsiseltvõetavuses kõlab jõuluingi julgustus kohkunud karjastele: „Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kogu rahvale, et teile on täna sündinud Taaveti linnas Pääst-

ja, kes on Issand Kristus. Suurt rõõmu kogu rahvale? Ja kõigepealt karjastele? See on midagi uut. Tavaliselt ei jätku midagi head kõigile, ja need, keda peetakse alamaiks, jäävad ikka viimaseks või ilma. Siin aga alustati alamaist.

Ka suure rõõmu põhjus on tavatu: Päästja on sündinud. Vastsündinust professionaalseks päästjaks, või nagu siis oodati, rahvajuhiks saamiseni kulub mitukümmend aastat. Mis rõõmu või kasu sai sellest olla sünnihetkel või saab olla praegu, kaks aastatuhandet hiljem?

Mõistmiseks vaatame veel kord kuulutajat. See on ingel, taevalik olend. Kõiksuse Looja saadik ilmus maailmast, mis on väljaspool meile tuntud materiat ja aegruumi. Aga siis hõlmab ka tema sõnum rohkem, kui kuulja isiklik argielu. See ulatub üle aegade, avardades kirjeldamatult inimelu perspektiivi. Looja hingusest oleme saanud inim-

Looja hingusest oleme saanud inimlikkuse selle parimas tähenduses. Kui see meie käes nässu läks — põlvest põlve —, siis tuli Ta ise elama inimesena kõigi meie probleemide keskele, kõigis kiusatustes nagu meiega...

likkuse selle parimas tähenduses. Kui see meie käes nässu läks — põlvest põlve —, siis tuli Ta ise elama inimesena kõigi meie probleemide keskele, kõigis kiusatustes nagu meiega, et meid aidata ja päästa sellest totaalset ummikust ja hävingust, kuhu oleme ennast kinni mänginud.

Ja Tema on öelnud — ikka eespool mainitud tõsiseltvõetavuses —, et Ta valmistab meile eluasemeid enda juurde, väljapoole meile tuntud aegruumi, kus need, kes on seda tahtnud, elavad rõõmsalt ja igavesti koos Temaga.

Kas see pole siis suur rõõm kogu rahvale?! Jah, aga... potentsiaalne, avatud ukse ja antud võimalusena. „Ta tuli omade keskele, ent omad ei võtnud Teda vastu.”

Tõelisest jõulurõõmust hoolimata püüab laostuv maailm seda kuidagi asendada. Välja kukub jõulude mõnitamine verivorstide ja ohtra prassimisega. „Jumal on küll selliseid teadmatuse aegu sallinud, kuid nüüd käsib Ta kõigil inimestel kõigis paigus meelt parandada.”

„Aga kõigile, kes Tema vastu võtsid, andis Ta meelevalla saada Jumala lasteks, neile, kes usuvad Tema nimesse”, st kes võtavad tõeks Pühakirja tunnistuse Tema kohta. Nendel on ka jõulutunne ja jõulurõõm kaugelt üle lumest ja jõulupuust ja kingitustest.

Pühäl Nikolausel, kellelt meie jõuluvana on saanud kuju, väljendus see rõõm aastaringses sõbralikkuses, osavõtlikkuses ja helduses. Seda soovin ka Lääne Elu lugejatele.

Häid jõule!

KIRJAD

Ootame teie arvamusi: Lääne Elu, Posti 30, 90504 Haapsalu, tel 473 7222, 473 7111, info@le.ee

Vesi hakkas tõusma nädalavahetusel, jätkates tõusu ka nädala alguses.

KATRIN PÄRNPUU

Kasariil tulvab kevadine suurvesi

Põllumehed püüavad heinamaalt silopalle, teed on kohati vee all

Kaie Ilves
kaie@le.ee

Kasari jõgi on tõusnud üle kalaste, uputades põlde ja karjamaid, mida pole detsembris nähtud viimased 50 aastat.

„Ei mäleta, et oleks. Jaanuarist mäletan,” ütles Kasari jõe ääres asuva Veski talu perenaine Aime Källe.

46 aastat Veski talus elanud Källe sõnul uputas samamoodi 2005. aasta jaanuaritormi ajal, aga siis oli vett rohkem.

Källe õue peal hakkas vesi tõusma nädalavahetusel, jätkates tõusu ka nädala alguses. Majja Källe pääseb, aga kuuri ei pääse.

„Midagi hullu seal pole, taluline suurvesi, aga vael ajal,” ütles Källe. „Nagu aprillis. Nagu ei algakski talv, vaid hoopis kevad.”

Mõne aja eest nägi Källe Kasari vana silla alt läbi purjetamas nelja–viit valget heinapalli, mida suurvesi allavoolu kandis. „Niisugust pilti pole ka varem näinud. Vanasti läksid kevaditi heinasaod,” ütles Källe.

Et temagi loomasööt allavoolu ei läheks, käis Kasari kandis asuva Topi talu peremees Aldo Vaan nädalavahetusel Veltsa oja lähistel üle ujutatud heinamaalt silopalle päästmas.

Vaan sai 80 pallile jaole õigel ajal, sest teisipäevaks oli põld juba lausvee all, nii et sõida või paadiga.

„Põllu rihtisin muidugi ära, liigvee ajal ei kanna rohukamar raskeid masinaid välja,” ütles Vaan. „Ühes kohas ei pääsenud üldse peale. Tuli traktor tee äärde jätta.”

Rumbas jäi Vaanil kümme kond rulli veevangi. Vee all on ka osa talivilja. Peremees loodab, et vesi siiski taganeb ja suuremat kahju ei sünni.

Muidu on Vaan silopallid enne kevadist suurvett ära vedanud. „Tänavu tuli üleujutus varem. Ei osanud oodata,” ütles 20 aastat Kasari kandis talu pidanud Vaan.

Kui põllukahju maha arvata, avanes teisipäeval Kasari jõel ja selle ümbruskonnas tõesti kevadine vaatepilt. Päike säras, kraavid olid triiki, kuigi päris üle ei ajanud.

Risti üle Võhma–Annimõisa tee jooksis tubli mitme meetri laiune tugeva vooluga oja. „Siin sööb igal kevadel vool tee ära,” rääkis Aldo Vaan.

Läheduses asuva talu karjamaad olid tühjad või vee all, söödasõimed uppunud ja veised kogutud maja juurde kõrgema nuki peale.

Kilega kaetud silopallirida oli saanud rohkem vett kartvaist heinapallidest endale peale teise korruse.

Rätsepa talust ei pääsenud üldse teed mööda välja, hoone te juurde viiv ojasild oli vee all ja purdepiirded vaevu paisa.

„Ega see ole Kasari üksi. Terve Läänemaa on vett täis. Isegi pumpan keldrist vett välja,” ütles Keskkonnaameti Hiiu–Lääne–Saare regiooni juhataja Kaja Lotman.

Lotmani sõnul pole lugu siiski väga hull: piiri peal küll, aga lausa uppumas ei ole keegi. Kui vihm lakkab ja tuul pöörab, peaks suurvesi taganema.

Suurvee on tekitanud mitme asjaolu kokkulangemine: möödukalt soe ilm, lääne– ja edelatuul, mis on lahevett paisutanud, ja palju vihma.

„Luhas võib tõusta vesi niisugustel asjaoludel väga kiiresti, lausa paari tunniga paar meetrit. Ilma külmenedes peaks asi rahunema,” ütles ta.

LÜHIDALT

Haapsalu otsib lastekodule juhti

Haapsalu linn otsib juhti sihtasutusele, mis võtab pärast Haapsalu lastekodu peremajade valmimist üle nende haldamise.

Loodav Haapsalu Hoolekan-deasutus hakkab peale peremajade haldama ka noortekodu ja põlenud maja asemele ehitatavat hoolekande- ja tegevuskeskust.

Haapsalu aselinnapea Andreas Rahuvarm ütles, et sihtasutus on veel loomata, kuid linnavalitsus plaanib ettepanekuga minna veebruaris toimuvasse volikokku. „Hakkame juhataja konkursiga praegu pihta ja kui volikogu on otsustanud, saab juhataja hakata selle loomisega tegelema,” selgitas ta.

Juba varem on kokku lepitud, et pärast peremajade valmimist läheb Haapsalu lastekodu haldamine üle linnale.

Rahuvarmi sõnul peaks ehitaja majad lepingu järgi 1. veebruaril üle andma ja siis algaks nende sisustamine.

Põlenud maja kohale ehitatava hoolekande ja tegevuskeskuse projekteerimine käib ja valmis peaks see saama 2013. aasta lõpuks. Rahvuvarmi sõnul ehitab ka selle hoone valmis riik ja pärast valmimist antakse Haapsalu linnale üle.

Kaire Reiljan

Toidupank aitab 70 peret

Läänemaa toidupank kogus jõulukuu nädalavahetustel Rannarootsi Selveris ja Rimis vähekindlustatud perede tarbeks 70 jõulupakki.

Krista Einbaum toidupangast hindas toidupakkide kogumise kampaaniat edukaks. Tema sõnul oligi eesmärk saada kokku vähemalt hea pakk.

„Pered on ju suured,” ütles ta. Inimesed annetasid kõikvõimalikku toidukaupa kuivainetest kuni mandariinide ja kohukesteni.

Toidupank kogus vähekindlustatud perede jõulupakkide tarvis toidukaupa kahel nädalavahetusel Haapsalu Rimis ja novembri lõpust nädalavahetustel Rannarootsi Selveris.

„Inimesed hoolivad abivajajaist,” rääkis Einbaum. Ta lisas, et positiivset tagasisidet said ka kauplustes annetusi vastu võtnud vabatahtlikud.

Toidupanga jõulupakid jõuavad abivajajate kätte sel nädalal.

Kaire Reiljan

Kullamaa ettepanek ajas Martna ja Risti segadusse

Kaie Ilves
kaie@le.ee

Kullamaa volikogu tegi ühinemisetpaneku Risti ja Martna vallale, kes jäävad esialgu suurvalla loomise asjus ettevaatlikuks.

„Umbes aasta tagasi arutasime koostöövõimalusi. Minu teada ei ole keegi toonast arutelu lõpetanud,” ütles Risti volikogu esimees Andres Liiv.

Arutada ju võib, aga põhimõtteliselt on Liiv seisukohal, et praeguses aegruumis ei muuda kahe–kolme valla liitmine midagi. „Kuni rollijaotus on määratlemata, kuni pole selge, mis on kohaliku omavalitsuse, maavalitsuse ja omavalitsuste liidu ülesanded, pole paarikaua liitmisel mingit mõtet,” ütles ta.

Martna vallavanem Tiit Aavik ütles, et on saanud seni küll pressiteate, aga mitte ametlikku ühinemisetpanekut. „Ootame ära,” ütles ta.

Aavik rääkis, et mõistab Kullamaa hirne — kui kaob Koluvere hooldekodu, väheneb sisestulek jms —, aga Martna peab eelkõige oma rahva peale mõtlema. „Ma saan aru, et Martna on hea pruut, aga enne oma rahvaga rääkimist ei otsusta me midagi,” ütles ta.

Martna vallal laenu peaaegu ei ole, Kullamaal ja Ristil on. „Supp läheb lahjemaks, see on selge,” ütles Aavik.

Kullamaa mehed soovivad on kindlad, et ühinemine on mõistlik samm. „On aeg teha vallad suuremaks. Elu sunnib. Inimesi jääb vähemaks. Kooline reform ootab järke. Kui ülevalt haldus-

reformi ei alustata, tuleb seda alustada alt,” ütles Kullamaa vallavolikogu esimees Einar Pärnpuu.

Pärnpuu sõnul aitaks ühinemine paremini ära kasutada kohalikku inimressurssi ja väheneks käsi–peseb–kätt–mentaliteet, mis kipub ohustama pisivaldu. „Kogukonnad on väikesed, keegi kellelegi pahasti öelda ei taha,” ütles Pärnpuu. Rahalist võitu Pärnpuu ühinemisel ei näe, kogukonna toimimine aga peaks paranema. Reedel volikogus ühel häälel vastu võetud ettepanek on katse anda konkreetne kuju pool aastat tagasi tehtud, kuid liiva jooksnud üritusele, arutamaks kolme valla koostöövõimalusi. „Tookord arutasime, aga ei tulnud midagi välja,” ütles Pärnpuu.

Nüüd, täpselt valitsemisperioodi poole peal on õige aeg ühinemisest tõsisemalt rääkima hakata, rääkis Pärnpuu. „Kahe aasta pärast valiksime siis juba suurvalla volikogu,” ütles Pärnpuu.

Ühinemisetpaneku aluseks on valitsuse 2004. aasta määrus „Kohaliku omavalitsuse üksuste loetelu ühinemiskiirkondade kaupa”, mis märgib Kullamaa, Martna ja Risti valla üheks piirkonnaks.

„Martna võimalusena nähakse seal ka Ridalat, Risti võimalusena Taeblat. Meil muid võimalusi pole,” ütles Pärnpuu.

Kullamaa volimehed pole Ristilt–Martnast veel vastukaja saanud ega ootagi seda kohe. „Pruut tuleb enne puhtaks pesta ja tiiba ripsutada. Las mõtle vad,” ütles Pärnpuu.

Magusaid jõule
ja meeleolukat vana-aasta lõppu!

Reformierakond
Parem Eesti kõigile

Haapsalu Tarbijate Ühistu

Asutatud 1911

23. detsembrini kõigis kauplustes

iga päev mõni tooterühm

PÄKAPIKUHIINAGA.

Iga soodustus kestab ainult 1 päev!

Neljapäeval, 22. detsembril

kõik küünlad ja jõulukaunistused –30%

Reedel, 23. detsembril

kõik koogid, tordid ja kõik kaubamaja Köögi

valmistatud road ning Kaubamaja Pagari valmistatud

küpsetised –10%

KONSUM

ALATI AO ODAVALT

Apollo raamatupoest leiab sobiva kingituse igäihele. Võrdselt populaarsed on raamatud, filmid ja mängud.

ARVO TARMULA

Kauplused loodavad müügi suurenemisele nädala lõpus

Sel hooajal klientide vähesusega kimpus olnud kauplused peavad kesise müügi põhjuseks halba ilma

Madiken Kütt
info@le.ee

Müügi suurenemisele täna-öhtusel vanalinna poodide jõulumüügil või lihtsalt viimastel pühade-eelsetel päevadel loodavad kõik kauplused, mida

Lääne Elu teisipäeval külastas.

Kõikide poodide töötajad tunnistasid, et müük on pühadehooajal natukenegi suurenenud. Enamik kauplusi on senise müügiga väga rahule jäänud, kuid tuli ette ka äärmiselt kehva hooaja üle kurtjaid.

NB!

Täna õhtul on Haapsalu vanalinna kauplused avatud tavapärasest kauem — kella kaheksani õhtul. Vanalinna äride jõuluõhtust võtavad osa näiteks Jare Majapidamistarbed, Haapsalu Disaini Pood, Käsitöökauplus, Ehe ja Ehtne Käsitöö, kingipood Just See, Linette pesupood, Miku ja Mia Maiustused, Epp Maria Galerii, RakserSport, Rattapood, pildiraamide raamimistöökoda, Pariisi Vesi, käsitöökauplus Gift, mahepood Allikas ja Kuke Galerii.

Kõige rahulolevam oli Epp Maria Galerii. Iga-aastane populaarne jõulukaup, Epp Maria Kokamäe kalender on juba läbi müüdud, ütles galerii perenaine Maret Allikas. Soovijaid on aga veel küllaga. Asenduseks pakkus Allikas välja toredat heategevuslikku kalendrit kasside varjupaiga heaks, mille kaanepilt on samuti Kokamäe looming.

Juhataja Mari-Ann Männiste sõnul on pühade suurima minekuga kaubad Miku ja Mia Maiustuste kaupluses kuivatatud puuviljad ning Mesikäpa ja Oravakese kommid. Just kaht viimast on kauplus Männiste sõnul pidanud tõeti suurtes kogustes sisse tellima. Esimest aastat avatud Miku ja Mia Maiustused on müügiga rahul pühade ajal ja ka muidu. „Inimesed, kes muidu vanalinnas ei käi, tulevad meie pärast — oleme

hästi omaks võetud,” ütles Männiste. Kõige külastajate rohkem tundus teisipäeval olevat Haapsalu Disaini Pood. Ka müüja Pille sõnul on rahvast poes pidevalt. „Müük pole suvest saadik väga maha käinudki,” sõnas Pille. Eriti populaarsed on satsisalli kudumiseks vajalikud eri värvi võrklongad. Jõulukinkidest soovitas Pille lastele pakutavaid naturaalseid puuehteid ja linaseid ökokaisuloomi. Väga ostetavaks kaubaks nii Haapsalu Disaini Poes kui ka kõrvalruumis asuvas Käsitöökaupluses on sel aastal saanud Haapsalu sallid ja räti- kuld. Apollo raamatukaupluse juhataja Eda Hirve sõnul on meeleolu poes lumevaesusest hoolimata jõulune. Kõige populaarsemaks kaubaks pidas Hirv Vahur Kersna elulooraamatut „7 × 7”, kuid väga hästi lähevad ka mitmesugused mängud. Toredaks jõulukingiks soovitas juhataja näiteks uut lauamängu Euroopa Reis, mille ostuga on kampaania korras võimalik võita tegelik reis.

Palju tööd on pühadehooajal ka lillepoe Flamingo töötajatel, kes peavad läbi kingitusi pakivad. Minevaim kaup on vaele damatult jõulutäht, ütles müüjatar Kati.

Pudi-padi kaupluse Just See klienditeenindaja Kristel nentis aga, et jõulukaup ei olegi veel poodi jõudnud. Müük on neiu sõnul sellegipoolest suurenenud. Eriti palju ostetakse mitmesuguseid mänge. Toredaks jõulukingiks soovitas

Kristel näiteks erilisi seinakelli. Pesupoe Linette juhataja Evelin Reinesbergi sõnul lähevad neil jõuluajal kõige paremini ööriided ja korregeerivad tooted, mida ostavad naised aastalõpupidustusteks. Populaarsust on kogunud ka kinkekaardid, mida ostavad asutused oma naisperele.

Rõivapoes Protten on kogu jõuluajaks kaup 20 protsenti alla hinnatud. Poe juhataja Margit Raudsepp pakkus parimaks jõulukingiks naistele rahakotti või kindaid, meestele aga salli või kampsunit. Kuna tšeki alusel saab Protteni kaup ümber vahetada, ei ole riide- te jõulukingiks ostmise probleem. Suurimat ostlemist ootab ka Raudsepp eelseisvaks nädalavahetuseks.

RakserSpordi juhataja Ragner Tofferi sõnul on müük viimaste aastatega võrreldes kehv. Põhjuseks pakkus Toffer lumevaest ilma — inimestel pole talispordivarustuse järele lihtsalt vajadust. Juhataja avaldas siiski lootust, et suurem müük on alles ees. Täna õhtul on kogu kaup poes vähe- malt 20 protsenti alla hinnatud.

Ainuke Lääne Elu külastatud vanalinna pood, mis ei plaani õhtuses jõulumüügis osaleda, on käsitöökauplus MariMirt. Müük läheb müüja Nele sõnul visalt ning ei anna eelmiste aastatega võrrelda. „Äkki ilma pärast?” mõtiskleb Nele. Jõuluhoaja mõeldes on MariMirt pannud müüki rohkem punaseid kudumeid. Minevaim kaup on etnograafilise muustriga kootud kindad-sokid, mida käsitöölised ei jõua nõudlusele vastavas koguses enam valmistadaagi.

Kõige kurvemas seisus oli aga Kuke galerii. Müüja Margit sõnul vanalinnas inimesi lihtsalt ei liigu ja seepärast on ka müük kesine. Eelmisel aastatel pole olukord nii halb olnud, ütles Margit. Täna õhtul on Kuke galerii samuti kauem lahti ning loodetavasti saabuvad ka ostjad.

KÜSITLUS

Kuidas teil läheb ja kas jõulupreemiat maksate?

Ülle Erman

Taebila vallavanem

Mis asi on jõulupreemia? Meie vallas maksti valla palgalistele töötajatele preemiat hea töö eest juba novembri lõpus, detsembri alguses. Saime maksta tänu sellele, et palgafondi jäi üle. Leppisime kokku, et lähtume 35 eurost ametikoha kohta. Iga juht võis selle alusel otsustada, kellele maksab sellest rohkem, kellele vähem või kes jääb üldse ilma. Jah, oli ka neid, kes jäid ilma. Avalikku solvumist ei tea, et oli, aga tänamist on olnud küll päris palju. See oli pigem hea tahte avaldus, märkamine oli tähtsam kui see väike summa.

Eelmisel aastal ei makstud meil mingit preemiat ja tänavugi oli see võimalik vaid seetõttu, et palgafondi real oli kokkuhoid. Me ei maksnud kogu kokkuhoitud raha praegu ära, oleme ettevaatlikud.

Kaks aastat on paljud inimesed teinud väga vastutulelikult oma tööd, teinud seda, mida ehk nende töökohustused ei nõudnud. Seetõttu oli väike märkamine asjakohane.

Meil ei ole palka kärbitud, aga näiteks mullu olime poolte kokkuleppel palgata puhkusele, iga kuu võis võtta ühe palgata puhkusepäeva. Sel aastal pole seda kasutatud. Preemiat ja lisatasud on kaks aastat olemata olnud.

Palun ärge kirjutage jõulupreemiat, inimesed on olnud tublid, teinud oma tööd ega ole läinud parema palga peale.

Urmas Sukles

Haapsalu linnapea

Ei ole kuulnud küll, et maks- takse. Öigupoolest pole jõulu- preemia isegi mitte jutuks olnud. Kui kultuurikeskuse üks- kord valmis saab, siis seda meeskonda, kes selle projekti ja EASI paberiasjandusega te- geles, võiks tänada küll. Aga järgmisel aastal...

Priit Eelmäe

Haapsalu neuroloogiline rehabilitatsioonikeskus

Oleme juba maksanud, aga kui palju, jätaks enda teada. Mak- sime võrdsetel alustel kõigile, küll aga arvestasime, kas in- mene töötab täis- või osalise koormusega.

Oleme viimasel kolmel aastal saanud jõulupreemiat maksta. Meeletu summa see ei ole, aga ütleme, et kolme pere jõulupeo jaoks ära pidada ja ka kingikotti jääks midagi panna. Oleme sellest nädalast uue aasta alguseni tasulisel kollektiivpuhkusel, ainult viis-kuus inimest ongi tööl. Nii et on aega raha kulutada!

Majas käib praegu sanitaar- remont, valmistume tulevaks aastaks. Kvoodirahaga tehtav töö algab järgmisel aastal.

Patsientide järjekord on en- diselt pikk, raviraha võiks olla kolmandiku suurem. Siis ra- vijärjekord väheneks pisut ja meie saaksime oma ressursi paremini kasutada. Haigekas- sa lepingumaht sai meil täis juba novembris. Et inimeste- le tööd anda, oleme otsinud teisi rahastamisallikaid, osu- tanud tasuliselt teenuseid.

Küsitlenud Lehte Ilves

Häid jõule ning õnnelikku ja edukat uut aastat!

KUUSAKOSKI RECYCLING

LOODETUUL
valimisliit

Hanila valla valimisliit „Loodetuul” soovib oma praegustele ja tulevastele kaasamõtlejatele rahulikke jõule ja rõõmsat aastavahetust.

Segada üks annus potterit ühe annuse muumitrolliga

Kaie Ilves
kaie@le.ee

„Septimus Heap” on üks neid raamatuid, mida on tutvustatud „Harry Potteri” kaudu.

Ühest küljest on see kummaline, sest peaks mõjuma pigem peletavalt: isegi kui raamat ON sama hea, siis miks peaks keegi tahtma lugeda UUT „Harry Potterit”, „Sõrmuste isandat” või „Videvikku”?

„Septimuse” puhul õigustab see ennast siiski, sest raamat ON TÕESTI „Potteri” moodi, kuigi see on vaid asja üks tahk.

Enamasti muidugi reklaamitav sama hea ei ole, hea näide selle kohta on äsja poeletitele paisatud ja samuti harry-potterlikuks nimetatud „Oksa Pollock”, mille puist ja konarlikku keelt pusides ei saagi aru, kas on vilets teos ise või on tegemist halva tõlkega.

Veerandi üle 400-leheküljeliseest paperback’ist läbi lugenud, leidsin, et niisugust raamatut nii pretensioonikalt reklaamida ja seda niisuguse kaane hinnaga müüa on sula-selge häbematus.

„Septimus Heapiga” on teistsiti, nii et julgen seda soovitada igale lugejamat sorti (poiss)lapsele, aga ka täiskasvanule, kes armastab muinasjutte, sest mis see „Harry Pottergi” muud on kui üks pikemat sorti muinasjutt.

Mis teeb siis „Septimuse” nii heaks (laste)raamatuks?

Esiteks näeb see ilus välja, mis pole sugugi vähetähtis, kui kõne all on näiteks raamatu ostmine. Ostetud raamat võiks olla ja isegi peaks olema niisugune, et lugeja tahaks seda mitugi korda kätte võtta, ja „Septimus” on selline.

Kogu seitsmeköiteline sari (eesti keeles on seni ilmunud kaks köidet: „Wõlukunst” 2010 ja „Lend” 2011) on kujundatud ühte moodi, välja antud kõvas köites ja varustatud kaardiga, mis kümnel juhul kümnest on ühe niisuguse raamatu eas väikestele poistele kriteeriumiks, kas võtta see lugeda või mitte.

Kui on valida kahe enam-vähem samaväärse looga, siis võetakse kõhklemata see, kus on kaart, ja jäetakse teine. Kaardi uurimine enne lugemist, lugemise ajal ja pärast seda on enam-vähem sama tähtis kui lugemine ise nagu ka raamatu katsumine, nuusutamine ja riiulis vahtimine.

Teiseks on raamat väga heas keeles ja tõlkes, mille kirjeldamisest parem on sellega ise tutvuda.

Kolmandaks on tegelased ja maailm, kus nad asjatakse, tüki võluvam kui „Harry Potteri” oma, kuigi arhetüübid, mida kirjanik kasutab, on tõepoolest samad. Isegi nii samad, et kui raamatu tausta enne lugemist väga palju uurida, võib see ka lugemata jääda. Sest nagu juba alguses mainitud: milleks UUS „Potter”, olgu ta kehvem, sama hea või paremgi?

„Septimus Heapi” nõks ongi selles, et ta ON „Potter” ja ometi ei ole ta seda mitte,

ARVUSTUS

Angie Sage

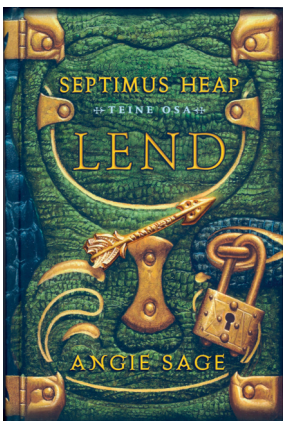
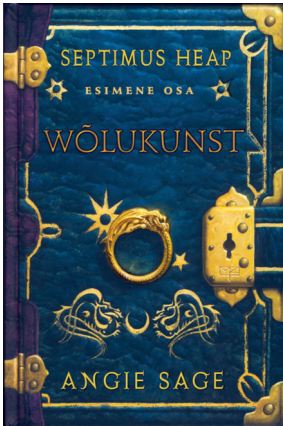
„Septimus Heap. Esimene osa. Wõlukunst”

„Septimus Heap. Teine osa. Lend”

Pegasus 2010 ja 2011

Inglise keelest tõlkinud
Merlin Laansoo

Illustratsioonide autor
Mark Zug

kuigi sarnasusi tundub esialgu olevat tõesti liiga palju.

Septimus Heap, seitsmenda poja seitsmes poeg, kaob oma sünniöö, kui ämmaemand on ta surnuks tunnistanud. Samal ööl leiab Septimuse isa Silas Heap lume seest tekki mähitud lapse: kannikesekarva silmadega vastsündinud tüdruk, kellele Heap’id panevad nimeks Jenna ja kasvatavad teda nagu oma last.

Kümme aastat hiljem selgub, et sündmused polnudki juhuslikud, kes on Jenna tegelikult, mis juhtus Septimusega ja mis sai edasi, nii et seiklus võib alata.

Vahetatud lapse motiivi kasutab ka Rowling, Angie Sage vahetab ja peidab ära kaks last.

Nagu „Harry Potter” on ka „Septimus Heap” õpipoisiromaan, mis jälgib peategelas(t)e kasvamist ja arengut sünnist saadik. Mõlemad autorid on selle tee pikkuse vormistanud septoloogiaks, millest lõviosa moodustavad õpiaastad, „Septimus Heapis” küll vähemal määral, kuigi ka seal on head ja kurjad võlurid, võlurite kool, lohed jms.

Kaei toimu „Septimuse” tegevus mitte kaasajal, vaid ajatus, kuigi väga detailirikkas maailmas, kus — neljandaks — sekeldab ringi hulk väga armsaid ja naljakaid tegelasi, kes annavad raamatule oma näo ja väärtuse ja on igati väärt, et nendega lähemalt tutvavaks saada.

„Septimus Heapis” asjatakse — järgnev on lühike pisikeste täiendustega loetelu — Poiss 412, kes tegelikult, nagu pärast välja tuleb, ei ole Poiss

412; tädi Zelda, kes pakub kappas-angerjapada kaks korda keedetud kaalikatega (väärrib tegemisvaeva kas või juba sellepärast, et nautida üllatunud pilke lauda istunud külaliste nägudel); Rabarulle, kes magab päeval, armastab keedukapsavõileibu (soovitavalt lasta hea maitsta mudaloois) ja peletab hingeõhuga pruunikusi; Sarah Heap, kes otsib külalisele istumiseks alati puhta ja enam-vähem terve tooli, mis on igati äramärkimist väärt tegu, kui sul on piiratud pinal pidada kuus poisikest, abikaasa ja hiiglaslik hundikoer Maxie (eriti just Maxie puhul kalduvad paljud filosoofilistes mõtisklustesse selle üle, miks üldse on koerad olemas); kvalifitseeritud konfidentsaalne suur pruun sõnumiroott Stanley, kellel on krooniliselt paha tuju, sest tema naine Dawnie kolis mingil arusaamatul põhjusel õe juurde (ei ole ju võimalik, et Dawnie ei saa aru millestki nii elementaarsest, et Stanley ei ole võimeline võtta puhkust, et olla kodus, kui ta ei käi tööl); Nuhkur,

kes oli kunagi olnud tennispall; makooigid, keda on mõistlik vältida, ja kilplutikad, keda peetakse hoidisepurgis.

Askeldab kogu see kamp (jällegi põgus loetelu) Metsas, Kindluses, Marrami rabas ja Loherdi saarel, kus on kummalisi ja võluvaid, aga ka päris ohtlikke pisipaiku nagu Trööstitu jõekäär, Sally Mullini tee- ja õlletuba, Müüri-augu kõrts, Jannit Maarteni paadikoda, Rägastik, Loss, Võluritorn, Ühe Suuna sild, Kõlu-, Põllu- ja Lambamaa, Maauusi koobas, Kraavik jms.

Potteriga võrreldes on Septimus Heapi maailmas rohkem sekeldamist, tegevuskäik on kiirem, kohati isegi nii kiire, et pea hakkab ringi käima, paradoksaalsel moel aga ka rohkem staatilisust.

Kui Potteri maailma ei kujutaks ette võitluseta Sellega, Kelle Nime Ei Nimetata, seal nagu polegi mingisugust niisama-elu, siis Septimus Heapi maailm toimiks oma kummalisel ja paeluval moel ka peadpööritama panevate seikluste, vahetatud laste ja pahade võluriteta, ehk siis väljaspool hea ja kurja võitlust.

Kuigi raamatus ON palju arhetüüpe, on seal ka suur hulk tegelasi ja liine, kellel ja millel pole arhetüüpidega mingit pistmist, kes elavad maailma päästmise asemel oma igapäevast, sooja ja naljakat elu.

Maailma päästmine, mis nende elukorraldusse aegajalt väärmatu loodusejõuna sisse murrab, on tüütu, isegi häiriv ja ajab tuju sandiks, aga ei jää midagi üle: ka see tuleb muude asjatoimetuste, näiteks ühe mõnusa uinaku ja keedukapsavõileibade söömise vahepeal ära teha.

Selles mõttes on Septimus Heapi maailm sama staatiline, soe ja filosoofiline kui Muumitrolli oma ja teeb raamatust peale kõige muu ka väärt etelugemisvara.

Muidugi tõstavad „Septimus Heapi” väärtust nii poisikeste kui ka emade silmis raamatu lõpus ära toodud toidureseptid ja eluka-loitsud: 1., 2. ja 3. tase

Muhe nostalgia

ARVUSTUS

Ene Pajula

„Kuldne aeg”

Fragmentarium.

Enelas 2011

Ene Pajula (Jermakovi) mälestusteraamat „Aktuaalse kaamera” legendidest on tore üllatus. See on täis nostalgiat selle sõna kõige paremas mõttes — südamlilik ja hell tagasivaade aegadele, mil rohi oli roheline ja talved lumerohkemad, sest oldi noor ja uljas. Igati muhe lugemine.

Raamat on ajast 1974–1985. Ene Pajula ise nendib sissejuhatuses, et nende aastate kuldseks ajaks nimetamine ei kõla praegu hästi, ent temale olid need nii oma ameti poolest kui ka seltskondlikult põnevad noorusaastad.

Minu senised kogemused nõukogude ajast jutustavate memuaaridega pole olnud väga rõõmustavad. Mõni autor esitleb ennast tagantjärele Arnold Rüütli kombel, kel teatavasti oli käsi taskus kogu aeg rusikas. Mõni autor (näiteks Bruno Saul) räägib lausa musta valgeks. Ene Pajula raamatus pole vingumist, pea-aegu et polegi võrdlusi stiilis „siis oli kõik nii hästi, miks ometi on nüüd kõik nii halvasti”. Autor on suutnud oma materjali vaadata nii seestpoolt, asjaosalise, noorema kolleegi positsioonilt kui ka ühtaegu ajadistantsilt ja lisandunud elutarkusega.

Autor ei jää oma ainesele alla, nagu seda järjest lisanduvates elulooraamatutes paraku sageli juhtub. Žanrimääratlus „fragmentarium” tundus algul harjumatu. Meelde tuli omaaegne väga hea raamat „Ma langesin esimesel sõjasuvel” Juhan Peegli sulest, mis autori tahtel kannab samuti fragmentariumi nime, ja see aetas lati kõrgele. Lugesed aga nõustusin täiesti terminiga, mida autori sõnul oli soovitanud talle Ly Pukspuu. Tegemist ongi fragmentide, kildudega, mida seob ja kannab vaid ajatelg. Ometi moodustavad need kokku terviku, raamatu viimasele leheküljele jõudes

tekib lõpetatuse tunne, iga pusletükk asetub oma kohale. Midagi pole üle, midagi pole puudu. Ehk võinuks mõni autor ennast käsitleda episoodi väljajääd, aga see on juba puhtalt maitse küsimus.

„Kuldne aeg” naerutab lugejat nagu hea tummine kogu anekdoote. Anekdoodikogu see õieti ongi. See on julgelt kirjutatud raamat, kus asju nimetatakse nende õigete nimedega. Rafineeritud maitse jaoks ehk pisut frivoolnegi, aga parimad anekdoodid ongi pikantsed.

Detailitäpsus sundis autorilt küsima, kuidas ta ometi kõike nii täpselt mäletab. Ene Pajula sõnul pole ta päevikut pidanud, küll on ta paljusid kirjapandud lugudest korduvalt edasi rääkinud ja eks jutustades lood mällu ladestugi.

Mõistagi on raamat korrali-

Heimar [Lenk] sirutas jalad laua alt välja ja ringutas ennast mõnusalt. Talle meeldis vaheldusrikas elu, igal õhtul uus naine. „Nii tore on hommikul küsida: mis su nimi on?” uneles ta.

„Heimar, sa ei tea, kui hea on kaine peaga,” märkis talle kolleeg Ede.

„Ei tea jah,” kinnitas Heimar. Mõtles siis järele ja lisas: „Peaks proovima.”

kuse eesti keeles, sest autor töötaski AKS keeleteimetajana. On tunda, et kirjutajal on olnud küllalt aega nii mõelda kui ka kirjutada, pole märke kiirustamisest, ülejalalaskmisest. Üks igati tubli tükk.

Läänlastele on raamatul veel lisaväärtus, sest päris mitmed värvikad peategelased Ene Pajula raamatus olid või on Läänemaaga seotud: Rein Hanson, Rein Nurk, Uno Maasikas, Simon Joffe, üksikuis episoodides astuvad lavale ka Albert Kariste, Grigori Joffe, Arder Väli, Merike Kikre (Merilain), Heljo Talmel, Otu Sukles.

Andres Ammas

Soovime oma klientidele rahulikku jõuluaega ning teguderohket uut aastat!

AUUEMÕISA AUTOKESKUS

PEUGEOT SUZUKI SEAT HYUNDAI ISUZU

Haapsalu
turu
jõululaat

23. ja 24. detsembril
kl 9–17

Info: 5394 0403
www.haapsaluturg.ee

Hobulaiu kroonimata kuninga krüptiline elukäik

Kui Haapsalule lähima mere-taguse maa — nauditavalt mitmekülgse loodusega Hobulaiu — külastaja väikesaare peateelt kõrvale juhtub ekslema, võib ta sattuda võssa peitunud romantilisse ankrute, võrgupullude ja muude mereandidega ehitud elamispesakesse, mille loomisel on tunda kunstniku silma ja kujundajakätt. See väliköögi, ateljee ja magamisruumidega varjupaik on juba ligi pool sajandit olnud suvekoduks salapärasele Hobulaiu Kuningale — eraelus andekale karikaturistile ning paljude ajalehtede toimetajale ja kujunduskunstnikule Lembit Kivirannale, kelle 70. sünnipäev jõuab kätte reedel, 23. detsembril.

Tõsi küll, see saare kuninga tiitel on pärit sügavast nõukogude ajast, kus piirivalve keelutsooni kuuluvale saarele pääsemine oli vägagi keeruline. Lembit Kivirand pääses sinna jahtklubi meeste abiga tänu sugulusele Hobulaiu majakavahi Alangoga. Erastamisjärgsel ajal on kuningate ja rentnike vahekorrad põhjalikult muutunud.

Kuna Kiviranna omapärase joonega teostatud karikatuurid hakkasid silma nii 1970. aastate Pikri kui ka Õhtulehe „Mesilase” rubriigis, tekkis muidugi huvi kodukandiga seotud tippkarikaturisti elulooliste andmete vastu.

Üllataval kombel oli saadav teave napp. Lühike dateeringuteta elulooke leidis vaid Pikri 1976. aasta venekeelses huumoriväljaandes „Isme h i g r e h I” („Nii naeru kui ka pattu I”).

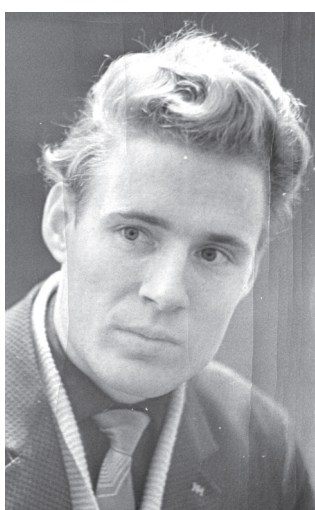
Päris faktitäpset pilti mehe eluloost ei ole mul õnnestunud saada ka otsestel küsitlustel kohtumisel Hobulaiul ja Tallinnas.

Rasked haigused ja kirevad eluaastad on kustutanud 70aastase mehe mälust nii mõndagi, dokumentaalne materjal on aga boheemlaslikest kultuurikihtidest raskesti kättesaadav...

Siiski koorus veidi kuratliku muigega vestluskaaslase pajatustest, vaatamata mälu-lünkadele ja võimalikule krüptomneesiale*, välja põnev ja mõnevõrra salapärane elulugu, mis pakub kindlasti huvi igale koduloohuvilisele läänlasele ning on väikeseks täiteks ka Eesti kultuuriloo kesisele karikatuurinišile.

Muidugi mõista vajab akadeemiline elulugu edaspidist täpsustamist ja täiendamist (lugejate täpsustavad märkused on teretulnud).

Lembit Kivirand sündis 23. detsembril 1941. aastal Tallinnas Patarei vanglas sakslaste arreteeritud ema esimese lapsena. Isa hukkus sõjas Saaremaa lahingus 1944. aastal. 1945. aastal arreteeriti ema taas, seekord nõukogude võimu poolt, ning saadeti kaugesse Magadani vangilaagrisse.

Lembit Kivirand jagas oma töömeheelu karikaturisti ja ajalehetöötajate elukutse vahel. Pensionipõlve veedab ta Tallinnas.

ARVO TARMULA, ERAKOGU

** krüptomneesia võõrandav k. — oma isiklik kogemus muutub reprodutseerimisel võõraks (loetuks või teiste poolt öelduks); assotsieeruv k. — võõras kogemus muutub inimese arvates tema enese kogemuseks või loomingu tulemuseks.*

Pikris ilmunud karikatuur.

Oma kõrv on kuningas

Poeg nägi ema esimest korda alles 1954. aastal. Poiss kasvas üles vanaema pool ja mitmes lastekodus. Kuueaastaselt sattus ta Läänemaale — Palivere lastekodusse. Esimesed seitse klassi lõpetas Palivere algkoolis ning jätkas siis õpinguid Haapsalu I keskkoolis (1955–1958). Noorukina mängis Lembit Kivirand jäähokit Haapsalu võistkonna koosseisus, kuulus Eesti noortekoondisse, võitis väidetavalt ENSV meistri-võistlustel hõbemedali.

Sõjaväkke saadeti noormees Tambovi sõjakooli, kus ta õppis topograafiks (teenis aastate jooksul välja majori aukraadi?). Puhkusel Haapsalus olles abiellus (1961), poeg Kalev sündis 1963. Pärast sõjakoolist vabanemist töötas Lembit Kivirand 1963–1964 Haapsalu trükikoja graafikatööstuses meistrina, lõpetas Haapsalu töölisnoorte keskkooli.

Lembit Kivirand on oma jutu järgi õppinud ka Tartu kunstikoolis ja TRÜs kolm kursust ajalugu. 1969–1974 õppis ta kaugõppes NLKP Keskkomitee kõrgemas parteikoolis (praegu Moskva ühiskonnateaduste akadeemia). Filoloogiakandidaadi dissertatsiooni kaitses ENSV Teaduste Akadeemia ühiskonnateaduste osakonnas 1978–1979. Ta on õpetanud Tallinna pedagoogilises instituudis ja Tallinna poliitharidusmajas 21 aastat esteetikat, ajakirjandust ja muud. 1965. aastast elab Lembit Kivirand

Tallinnas. Töötas algul aasta või poolteist Noorte Hääle tehnilise toimetajana, seejärel oli pikemat aega Õhtulehe / Vetšernii Tallina tegevtoimetaja ja vastutav sekretär (Õhtulehe ja Vetšernii Tallina teenetemärk 1978). Hiljem on ta tegevtoimetajana ja kunstnikuna teinud kaastööd ka teistele ajakirjandusväljannetele — Vana Toomas, Vzaimnost, Mustamäe Haigla Teataja jt.

Ta on illustreerinud ja kujundanud hulga raamatuid (Y. Gilmouri „Jookse terviseks!” —1973, jt), on tegelnud ka lavakujunduse ja mitmesuguste ürituste kunstilise kujundamisega. Kuidagi sümboolselt on mõningase salapäraga kaetud mehe viimane pikem (kümneaastane) toimetajatöö rahvusvahelise kuukirja „Soveršennno Sekretno / Täiesti Salajane toimetamine (1994–2003).

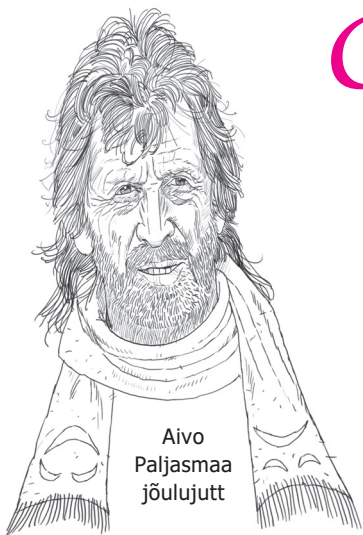
Lembit Kivirand kuulub kahtlemata oma ajastu tippkarikaturistide hulka. Tema esimesed karikatuurid ilmusid Haapsalu rajooni ajalehes Tööraha Lippjaanuaris-veebruaries 1962. Hiljem on ta karikatuure avaldanud ka Õhtulehes, Noorte Hääles, Pikris, karikatuurikogumikes nagu „U nas v gostjah „Pikker”” (M., 1974); ja mujal. Tema toimetatud Õhtulehe „Mesilase” veergudel said teiste eesti karikaturistide kõrval avaldamisruumi ka Läänemaalt pärit karikaturistid — vennad Eduard ja Harald Tüür, Ago Jaani.

Lembit Kivirand peab enast ennekõike Roman Haavamäe õpilaseks. Sõjakoolist saatis ta Haapsalu kuulsale skulptorile hindamiseks oma meisterlikke plastiliinist piskulptuure, graafilisi visandeid. 1960ndate lõpul tutvus andekas kunstiharrastaja Läänemaal Ristil elava Rein Sepaga, kel oli käsil muinas-skandinaavia eepose „Vanem Edda” tõlkimine. Valmisid eskiisid eepose illustratsioonidele.

Lembit Kiviranna laialdasest suhtlusringkonda kuulus peale Eesti karikaturistide paremiku ja tollase Tallinna ajakirjandusnomenklatuuri ka kultuuritegelasi väljastpoolt Eestit. Üks tema kaasabil organiseeritud üritusi oli esimene Eesti (NSV) Ajakirjanike Liidu kokkutulek Hobulaiul 1965. aastal (peamiselt Noorte Hääle ja Õhtulehe ajakirjanikud).

Praegu ei luba tervis elunäinud mehel juba mitu aastat enam Hobulaiu suvekodugi külastada. Siiski kuulub Lembit Kivirand kahtlemata Läänemaa kultuuriruumi ning tema loomingu paremik väärib jäädvustamist Läänemaa kunstialbumi tulevastes väljaannetes. Väikeses valikus kunstniku säilinud töödest on haapsallastele vähemasti aastal lõpuni vaatamiseks välja pannud Aita Mölder Kuke galeriis.

Viilar Ansko
kultuurihuviline

Ma ei anna sind mitte kellelegi

Tommi hoidus suure männi varju, mille käharaid oksi aeg-ajalt tugevad tuuleiilid räsivad. Keegi polnud tema kadumist märganud ja varjupaiga kitsaste akende tuhm valgus männini ei ulatunud.

Tommi tõmbas käpaga üle koonu. Prrrr! Niiskus pugest naha vahele. Tänavused jõulud olid mustad ja märjad. Aasta tagasi oli sel ajal juba paks lumi maas, aga Tommi meelest külmem küll ei olnud. Soe jõnks käis tal läbi südame, kui meenutas mulust koolilaste külaskäiku. Nad olid toonud söögipoolist ja üks tedretähnidega poiss oli Tommit kõrva tagant helalt süganud. Poiss oli õhinas, et tahab koera endale. Lõhna järgi võis aimata, et poisi kodu oli ahjuküte. Järelikult oma maja ja aed.

Pärast seda ei saanud Tommi enam kusagil asu. Päevade ja nädalate kaupa vaatas ta läbi varjupaiga aialattide, kas piki teed juba tullakse talle järele. Aga poissi ei tulnudki.

Suvi möödus kiiresti. Teiste hulgas sattus varjupaika kaks riiakat koera, kellega Tommil mingit klappi ei olnud. Uustulnukad käitusid ülbelt ja teisi alandavalt. Täna oli jälle kakluseks läinud, kui valvur neile süüa tõi. Mehel käisid õlleaurud üle pea ja ta uhmerdas kisklevaid koeri kepiga. Aiavärava oli ta aga lahti unustanud ja üldises segaduses lasi Tommi jalga. Kindlat plaani tal polnud, aga südames tundis ta soovi siit ainult kaugemale saada.

Eemalt kumasid väikelinna tuled. Seal olid soojad kodud. Võib-olla leiab ta selle tedretähnise poisi, kui hästi otsib. Peab ainult ettevaatlik olema, sest mõned inimesed suhtusid ringiluusivaisse koertesse väga kurjalt. Seda mäletas Tommi varasemast ajast.

Peatäna äärsed puud olid tulehtes. Vinge tuul püüdis hooti neid rapsida, kuid lambikesed helkisid rõõmsalt edasi. Inimesed kõndisid all-linna poole, lossi kirikus pidi varsti jõuluõhtuteenistus algama. Enne pühakoda aeglustati sammud, et heita pilk keset väljakut säravale suurele kuusele.

Tommi piidles seda kõrvaltänavast. Ta ei olnud poissi

leidnud ja ega ta väga ju seda lootnudki. Pigem meeldis talle ennast selle mõttega helligtada. Tullas oli Tommi igatseva pilguga kiiganud äärelinna eramajade poole, kus valgustatud akendest paistis pererahva jõuluaskeldusi. Tommi tundis ennast üksiku ja mahajäetuna. Talle ei osutatud vähimatki tähelepanu, isegi ühtki hurjutajat ei olnud ta kohanud.

Tommi kõrval peatus mees, kes samuti jõulukuuse juures kõndivaid inimesi pingsalt silmitses. Käed sügavale tumeda mantli tasku sisse surunud, pomises ta midagi ebamäärast. Seejärel tõmbas mees vasakust taskust paberinutsaka ja Tommi tundis piruka lõhna. Mees näkis veidi ja pillas siis piruka koera ette. Tommi neelas pillatu ühe hetkega alla. Mees hõõrus näppe paberisse, ise ainiti kuuse poole vaadates. Paberiräbal pudenes nagu muuseas kõnniteele. Kiiresti nuhtas Tommi selle üle, kuid seal polnud peale viinerilõhna enam midagi.

Kuuse alla oli kogunenud juba üsna palju rahvast. Mees kohendas rohekat kotti, mis tal üle parema õla rippus, ja astus sinna poole. Tommi jälgis teda ja otsustas siis järgneeda, hoides ettevaatlikult mõne sammu kaugusele. Mees seisatas, võttis kotti vasakusse kätte, ise paremaga kotis midagi kombates. Tommi oli valvel.

„Seisa paigal!” sosistas äkki üks talle otse kõrva. Tommi ei jõudnud õieti solvudagi ei tea kust ilmunud võõra koera kamandamise peale, sest edasine toimus välgukiirusel.

Mees tõmbas kotist tuhmilt läikiva eseme ja võõras koer sööstis nagu vedrust tema poole, haarates hüppega eset hoidvast käest kinni. Mees karjatas, rahva seast kostis naise kiljatus. Tommi tormas mehele appi, aga libises jäänud platsil ja vuhises küllitsi võõrast koerast mööda.

„Issand, koerad ründavad inimesi! Jõuluõhtul!” karjatas üks vanem daam hüsteeriliselt. Tommi sai jalule ja tahitis uuesti söösta, aga sel hetkel tabas teda tulikõrvetav kepihoop vastu selgroogu. Tommi pööras paljastatud kihvad lööja poole ja märkas imestusega eakat pottseppa, kes paari aasta eest oli varjupaigas uue ahju ladunud. Muhe papi, pakkus toona Tommilegi poole oma võileivast, aga nüüd välkusid ah-

jumeistri silmad vihaselt ja kepp tõusis uueks hoobiks. Lööki ei tulnud, püstolilask õhku vakatas ümbritseva.

„Kodanikud, säilitage rahu! Olukord on kontrolli all,” hüüdis karm mehehää. Tommi nägi, kuidas hüüdjat püstoli kabuuri torkas ja koos kaaslasega tumedas mantlis meest vastu asfalti surus. Hüüdjat kangutas mehe sõrmede vahelt tuhmi eset, kaaslane tõrjus koera, kes ikka veel kinnipeetava kätt lõugade vahel hoidis. Maaslamaja väänati valuvõttega kõverasse, käeraud klõpsatasid kinni. Arreteerijad tarisid oigava mehe poolkükakile ja tõukasid teda kõrvaltäna suunas.

Inimesed olid jahmatusest keeletud, eelkõige võis seda põhjustada ootamatu püstolipauk. Kostiski juba pahast pominat, et ega varga pärast tasu siis rahva seas püssi lasta ja veel sellisel õhtul. Enamiku nägudelt peegeldus siiski arusaamatus. Keegi arvas koguni, et ehk oli tegu pommterroristiga.

Tommi ei osanud samuti midagi arvata, pealegi hakkas hooibist tuikav selg üha enam valutama.

„Ära pahanda, et keelasin sul sekkuda,” kuulis ta tuttavat häält hetkel, mil püüdis keelega üle tulitava koha tõmata. Võõras koer oli ootamatult Tommi kõrvale ilmunud.

„Sa oled tubli valvekoer, aga meie oleme profid ja teis-

tel pole mõtet oma eluga riskida.”

Tommi tahtis vastata, et ega ta valvanud midagi, hiilis vaid pirukat, aga häbenes seda siiski valjusti tunnista. Võõras mõjus suure ja tähtsana ning Tommi pirukajutt tundunuks juhtunu taustal tobedalt hale.

Koerad läksid lonkides kõrvaltäna poole.

„Inimesed muigasid küll terroristijutu peale, aga see on tõsi. Jälgisime teda juba hommikust saati, aga et ta pealinnast siia provintsi sõidab, oli meilegi üllatus,” jätkas võõras õhinaga, milles aimus äsja sündmuse pinget.

„Bobi, hüppa autosse! Ära sõit!” hõikas püstolit kasutanud mees pika musta džiibi juurest. Lähkiva, hoolitsetud karvaga, ilmselt puhtatõuline saksa lambakoer, kelle nimi oli seega Bobi, vaatas Tommile sügavalt otse silma.

„Tuled kaasa?” Ootamatu kutse pani Tommi käpalt käpale tammuma. Ta oli tahtnudki uut elu alustada, aga et kohe eliti koerte seas, kus valitseb sõjaväeline kord ja täpsus, sellest polnud ta undki osanud näha. Ta ei saaks ju hakkama. Äpude saatust on aga teada, pannakse jälle varjupaika või mis veel hullem, tehakse üldse ots peale. Bobi oleks ta mõtteid nagu lugenud. „Ära pelga. Algul lähed muidugi kooli, aga sina saad hakkama. Pärast antakse sulle oma kam-

ber ja söök on meil hea. Ega me kurjategijaid pidevalt jahi, meil on puhkepäevad ka. Siis teeme midagi huvitava. Noh, kuidas jääb?”

Tommile kerkis silme ette jälituskoerte kasarm ja õppeplats, kus vabal ajal üksteist lihtsalt taga aeti. Hullamise vahelduseks kelgiti aga oma vägitegudega välioperatsioonidel. „Ma nii äkki ei saa ikka tulla. Kodu hakatakse muretsema.”

„Imelik. Mulle tundus, et sa oled kodutu.”

„Ei-ei, peremees ootab juba.”

Bobi hüppas džiipi ja auto eemaldudes nägi Tommi, kuidas tagaakna kaudu talle koraks käpaga viibati.

Tommi lonsis mööda kõrvaltänavaid varjupaiga poole. Kuhu tal minna oligi. Katus pea kohal ja süüa antakse ka. Hinge hoiab sees. Bobi ettepanek kõlas muidugi ahvatlevalt, aga sügavamalt järele mõeldes oleks see lihtsalt ülemine ühest varjupaigast teise. Kodusoojust pole kummaski.

Tommi selg oli hooibist kangeks tõmmanud ja ta libastus jäänud kõnniteel. Eemalt kostsid kirikukellad. Täna õhtu jääb kauaks meelde. Sellega, et kusagil laias ilmas terroristid tegutsevad, oldi üldiselt ju harjunud. Uskumatu tundus see lugu aga oma väi-

kelinnas. Kui ta varjupaigas sellest teistele pajatab, siis algul naerdakse ta välja. Et küllap tahab oma jooksupanemist põnevaks teha. Enne hommikut ei pruugi varjupaika pääsedagi, sest värav on ju lukus.

Tommi tardus paigale. Läbi aialippide nägi ta eramaja välistrepil seismas poissi. Seda sama tedretähnist poissi.

Hetk hiljem märkas poiss ka Tommit. Möödus mitu sekundit. Poiss tunnistas ainiti koera, nagu püüdes midagi meenutada. Tommi sabaots liigatas.

„Tommi!”

Poisi hää katkes, aga juba jooksis ta aiavärava juurde ja selle kiiruga avanud, seisis ta erutatult Tommi ees. Kükitada haaras ta koera kaelast kahe käega ja kordas sosinal: „Sa leidsid mu... sa leidsid mu.”

Tommi tundis, et hakkab üleni värisema. „Sa värised! Lähme ruttu tuppa. Kus sa olid ometi? Ma käisin sind siis varjupaigas otsimas, ema ja isa lubasid sul meile elama tulla, aga mulle öeldi, et sind oli ära antud. Nüüd ei anna ma sind mitte kellelegi.”

Tommi kuulas poisi katkendlikke, sosinal lausutud sõnu ja surus pea talle sügavamini põue. Värin ei andnud järele, aga see ei tulnud külma, et kusagil laias ilmas terroristid tegutsevad, oldi üldiselt ju harjunud. Uskumatu tundus see lugu aga oma väi-

PILDIS

3 x ARVO TARMULA

Jõuluvana elab Laikmaal

Reedel käisid Tõrukese lasteaia viie-aastased mudilased Laikmaa majamuuseumis päkapikke otsimas, loomadele süüa viimas ja jõuluvana kohtumas.

Kõigepealt lauldi suures toas üheskoos jõululaule ning iga laps sai teha endale käbist jõuluehte. Seejärel minid muuseumi perenaise Eha Nõmme juhtimisel parki lindudele ja loomadele süüa viima. Puude okstele seoti rasvapalle, põõsaste alla poetati kapsalehti ja porgandeid.

Aga siis... Pargisügavuses seisva väikese maja aknast vilksatas üks punane mantel! „Jõuluvana? Jaa, jõuluvana!” hüüdsid mudilased aknast sisse piiludes.

Majakese uks läks lahti ning lävel seisis valge habemega mees. „Oi, teie tulite!” imestas too. „Mina mõtlesin, et lumi tuleb, aga olete hoopis teie!”

„Jaa, meie!”

„Kuhu lumi jäi?” uuris jõulumees.

„Lumi jäi ära!” teadis üks laps täpselt.

„Jäi ära? Siis pole midagi teha...” Ning jõuluvana kõndiski koos lastega mööda vihmamärja pargiteed suurde majja kingisoovijate laule ja luuletusi kuulama.

Riina Tobias

Mees, kes teeb

Madiken Kütt
info@le.ee

Ei ole vahest haapsallast, kes ei teaks vanalinna purskkaevu juures poe Ehe ja Ehtne Käsitöö ees seisvat puust habemiku skulptuuri. Mida paljud ei tea, on mees, kelle järgi on tuttav kuju valminud. Raul Sas on nädala sees firmajuht, nädalavahetusel poepidaja, pühade ajal päris-jõuluvana ja aasta ringi kirglik käsitöeline.

Ehtsa käsitöö edendaja

Raul on mees, kes ei oska istuda, käed rüpes. Käsitöelised olid nii tema vanaisa kui ka isa. Alguses nikerdas Raul endale ja sõpradele. Siis hakkasid tuttavad üha enam paluma, et omakorda nende tuttavatele midagi erilist valmistataks. Kuna kink peab olema personaalne, laseb Raul alati esmalt endale kirjeldada, milline inimene on, ja mõtleb siis midagi spetsiaalset välja.

Ühel hetkel sai aga soovijaid nii palju, et hobi hakkas päevatööd segama. Läänemaa käsitöeliste ümarlauas 2010. aasta kevadel selgus, et tegijaid on palju, aga turustada pole kusagil. Suvel Haapsalulinnas ringi sõites märkas Raul, et Karja 3 hoonet vanalinnas pakutakse üürile. Mees peatas auto kinni ja helistas kohe omanikule. Sündis kauplus Ehe ja Ehtne Käsitöö.

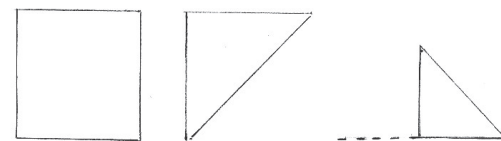
Tuttavad on Raulilt küsinud, miks ta poe just vanalinna tegi — seal ju ei käi inimesi. Tavaliselt loovad inimesed oma äri strateegiliselt rahvarohkemasse kohta. Raul mõtleb aga risti vastupidi. „Sellepärast tegin, et rohkem inimesi vanalinna meelitada,” vastab mees.

Inventuuri ajal on poes kokku loetud üle tuhande kaubanimetuse. Mütsidest-sallidest vineermööblini. On kõigi maakondade käsitöeliste tehtud kaup. Raul lihtsalt sõitis mööda Eestit ringi ning otsis inimesi, kes teevad — päriselt ise ja käsitsi. Oma tehtud asju võivad poodi müügiks pakkuda kõik soovijad. Kui endal ihaldatud töö peale kätt ei ole, siis oma visiooni järgi saab kaup-

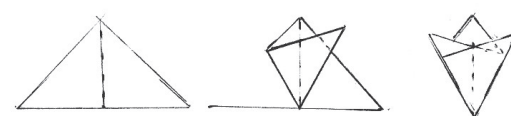
Paberist aknakaunistused

Haapsalu sanatoorse kooli kasvataja ja kunstnik Liis Aaloe vaatas jõuluaegseid paberkaunistusi Haapsalu akendel ja otsustas pakkuda oma abi.

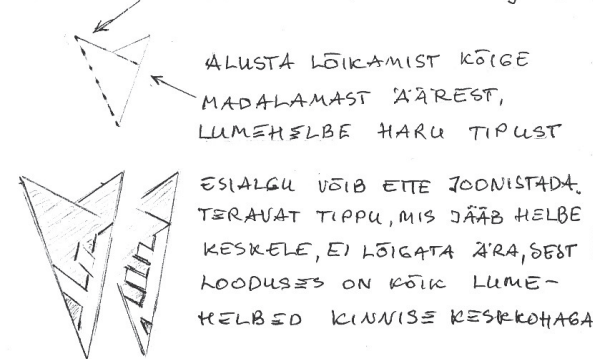
KUIDAS TEHA PAPERIST KUUHARULIST LUMEHETKEST

VÕTA RUUDUKUJULINE PAPER VOLDI KOLME NURGAKS VOLDI VEEL KORD POOLEKS, ET LEIDA KESKJOON

AVA KOLMNURK, KEERA NURGAD ÜLE KESKJOONE, SOBITADES NEID VÕRDSKES. VOLDI VEEL KORD KOKKU MÖÖDA KESKJOONT

JÄÄTUV VESI TEKIB KUUSNURKSE KRISTALLIKOOLMI. SELLEPÄRAST ONGI LUMEHETKEDE ALATI KUUSNURKSED. JGA HELES ON ERINEVA MUSTRIGA, AGA IKKA KUUSNURKLINE.

LIS AALOE

luses tooteid ka teha lasta.

Ärategija

Päevatööna juhib Raul Tallinas oma metallitööstusega tegelevat firmat OÜ Ossmet. Igal hommikul kell pool kuus alustab ta teekonda Rohukülalt Tallinna ning tagasi koju jõuab alles öhtul 8–9 ajal. Firma sündis 14 aastat tagasi, kui Raulil ei õnnestunud Tallinnas tööd

leida. Proovis mitme koha peale, aga kui kuuldi, et mehel on jalaprotees, leiti alati vabandus äraütlemiseks.

„No kui teised mind ei tahtnud, siis otsustasin ise ära teha,” kirjeldab Raul firma loomist. Üüris siis maja ja hakkaski üks pihta.

Ossmetil on töötajaid juba kolmekümne kandis ning osa neistki on liikumispuudega. Ainuüksi meie intervjuu jook-

*Jõuluõhtu küüinlasäras
avanegu õnnevärv,
et te salajased soovid
unistuste tagahoovis
uõiksid teile õnne tuua.*

*Rahulikku jõuluaega!
Lääne Elu*

ära ja teeb hingega

(vasakul) omaloodud jõlumaal värvilisest mesilasvahast küünalt valmistamas.

ARVO TARMULA

sul heliseb Raulil telefon kuus-seitse korda.

Sportlane

Jala kaotas Raul 15aastase poisina õpilasmalevas vintsi vahele. Juba haiglas veedetud ajast mäletab ta, kuidas niisama istumisest isu täis oli.

Kui 9. klassis läksid teised poisid autokooli, siis Raul naerdi välja ning talle öeldi otse: „Sul on üks jalg, sa ei saa kunagi autoga sõita.”

Nüüd on mehel seljataga neli aastat *offroad*i sõitmist ning kuus aastat romurallit. Veelgi enam, Raul lausa kogub autosid — peamiselt vanu Vene mudeleid. Kokku on tal neid umbes nelikümmend. Need, mis mööda Eestimaad ringi sõitmas ei ole, seisavad Rohuküla koduaias. Justkui oodates, et neist saaks näitus. Oma Chevrolet'ga on Raul osalenud ka iga-aastaselt Ameerika autode näitusel American Beauty Car Show — nii rongkäigus kui ka kiirendusvõistlusel.

Liikumispuudega Raulil on auto tähtis igapäevane abivahend. Kuna auto, millega ta praegu ringi sõidab, on suur ja võimas Chevrolet Silverado, siis on talle korduvalt invaliidikohale parkimise pärast politsei kutsutud.

Eestis on Rauli sõnul kõige hullem: üldjuhul sõimatakse enne läbi ja siis alles küsitakse. „Need parkimiskohad on liikumispuudega, mitte vaimepuudega inimestele,” ütleb Raul, vihjates ülbetele bemarivendadele, kes kipuvad parkimisplatsidel invakohti hõivama.

Autosport pole mitte ainuke sport, millega Raul tegelnud on. Tema loodud kelguhokiklubi Litter naasis 1994. aasta Lillehammeri paraolümpialt viienda koha ning ausa mängukarikaga.

Järgmistel paraolümpiamängudel 1998. aastal Naganos oli meeskond juba neljas.

Läänemaa jõlumeister

Sel pühadehooajal on Raulil õnnestunud üürile saada ka Karja 2 hoone ja luua sinna üks korralik jõlumaal. Koht, kus lapsed saavad mõne euro eest mängida piljardit või padjasõda, vaadata Eesti multifilme, tulla nii koos vanematega kui ka üksi, maiustada piparkookide ja sooja teega ning muidugi meisterdada jõuluehteid.

Praegu valmistatakse jõlumaal iga päev küünlaid. Näiteks värvilisest ja lõhnast mesilasvahast või kartulist ja lambarasvast. Kõik kasutatavad materjalid on loomulikult pärit Eesti talumeestelt.

Pühade ajaks saab Raulist jõuluvana. See päris habemega! Jõlumehekarjäär sai alguse Saaremaa parvlaevast, kus tõepoolest välimuselt jõuluvanaks ideaalselt sobiv Raul küsis ühelt võõralt perekonnalt, kas nad ka salmi loevad. Isa, ema ja kolm last laulsidki ja said kõik tasuks pulgakommi. Kõige rohkem läks Rauli sõnul talle hinge, kui pere noorim

tütar küsis, kas ta võiks jõuluvana lapse, Rauli 8aastase tütre Kädiga sõbraks saada. Järsku hakkasid nurga tagant ligi hiilima teisedki salmilugejad ja vastse jõuluvana juurde tekkis lausa järjekord.

Teine jõuluvanakarjäär oli tore lugu juhtus Rauliga mulle vana aasta õhtul, kui mees perega Haapsalu Lossiplatsile ilutulestikku vaatama sõitis. Raul istus autos jõuluvanakostüümis ning jälle tekkis justkui iseenesest autoakna taha luuletuselugejaist järjekord. Kommi said seegi kord kõik.

Sel aastal võivad lapsed päris habemega jõlumeest trehvata Karja tänava jõlumaal.

Suurte unistustega mees

Läänemaa elanik sai Raulist aastal 2001, kui ta endale Rohukülla krundi soetas. Mitte lihtsalt krundi, vaid tsaariaegse, 1917. aastast pärineva ohvitseride kasiino. Läänlased peaksid uhket maja teadma kui nõukogudeaegset tuberkuloosihaiglat.

Praegu elab Raul oma perega renoveeritud pesuköögis ning korrastab vaikselt ülejäänud krunti. Rohuküla-kodus asub ka Rauli isiklik väike töökoda, kus kõik heade mõtete prototüübid sünnivad ja edasi juba Tallinna töökodadesse tootmiseks lähevad. „Mind õpetab issi seal mänguasju tegema,” jutustab tagasihoidlikult tütar Kädi.

„Mul on kombeks sõna pidada, räägin ainult lubadustest, mille kindlasti ära teen,” ei taha mees Rohuküla valduste tulevikust veel täpsemalt rääkida. Rauli pealehakkamismõimet arvestades on kindel, et kaunist krunti tasub silmas pidada — sinna võib tulevikus midagi erilist kerkida.

Rohuküla rannameister

Raul on see mees, kes kuus-seitse aastat tagasi täiesti oma kulu ja kirjadega Rohuküla sadamas läänlaste armastatud ujumiskohta kaks riietuskabiini tegi ja paigaldas.

Sel kevadel lasi Raul platsile tuua ka 70 tonni liiva, et armastatud ujumiskohast saaks väike rand. Jälle täiesti oma kulul. Saarte Liinide ning Ridala vallaga sai tookord räägitud, et jah, võib teha päevituskohta. Juba mõne aja pärast ilmus aga ujumiskohta ette värv. Lubati küll, et jalakäijatele jääb koht avatuks. Möödunud reedel paistis aga väravate tagant varasemale tuntud ujumiskohale laotud puuhunnik ning Rauli tehtud kabiine polnud enam näha. Ehk paraneb asi järgmiseks suveks.

„Kui sa veel lugesid tahad kuulda, siis on kevad selleks ajaks käes, kui ma poole peale jõuan,” lõpetab Raul meie kohtumise. Tõepoolest, märkamatult on möödunud kolm tundi. Kust kõik see motivatsioon ometi tuleb, küsin veel. „Ma ei tea, ma lihtsalt olen selline vist. Kuule, sa ei teinudki vahepeal midagi valmis? Ma tegin juba kolm küünalt!” vastab Raul.

Kuidas me Katiga metsas kuuske käisime toomas

Kaie Ilves
kaie@le.ee

12. detsember

Otsustasime Katiga, et läheme metsa kuuske tooma. Tükk aega ei olnud ühtegi reportaaži kirjutanud ka. Ja kuuske läheb ju nagoonii vaja. Olin kuskilt kuulnud, et Riigimetsa Majandamise Keskus ehk RMK pakub niisugust võimalust. Et võib ise tooma minna.

„Lähme kuuske tooma!” ütlen Katile. „Lähme jah,” ütleb Kati.

Tallame internetti RMK. Ekraanil vasakul on uudis: jõulu-kuuse toomine riigimetsast sel aastal veel lihtsam. Nonii.

Pakutakse kahte võimalust: ise minna või minna koos juhendajaga. Viimaseks tuleb registreeruda. Registreerume. Nimi. Osalejate arv. Kuuse pikkus. Kuuskede arv. „Mitu me võtame? Ühe?” küsin Kati käest. „Kaks ikka!” ütleb Kati. „Kuhu ma selle panen? Hakka nüüd Haapsalust kuuske vedama.” Mõttes kangastub juba, kuidas ma üritan ennast koos kuuse ja kolmekilose külmutatud hanega pressida puupüsti täis pühade-eelsesesse Lihula bussi.

„Siasamasse,” ütleb Kati. Oleme kõhuli minu Haapsalu korteri põrandal. „Mul pole jalga!” — „Purgi sisse!” — „Nojah,” jään kõhklevalt nõusse. „Võib ju edasi müüa.”

Kahe-kolmemeetrine kuusk maksab 13 eurot, kahemeetrine kaheksa. Alla meetrine kuusk maksab kolm. „Ei tea, kas kolm eurot on käibemak- suga või ilma?” arutab Kati.

Sisestan kaks osavõtjat ja kaks alla meetrist kuuske RMK Risti kontori piirkonnas, sest kaupemad võimalused jää-

nevat metsateed tuletoorjetti- ni. Koluvere. Risti–Virtsu maantee poolt tulles paremale piki sihti 800 m ulatuses. Ja nii edasi. Kokku mingi 11 kohta. Vist. Tõenäoliselt võetakse meid varem või hiljem metsa- varastena kinni.

Lükkkan kohavaliku edasi. Küll näeb. Arvuti tuleb tõenäo- liselt kaasa võtta.

Kümnemond minutit hiljem avastan oma meilipostkasti potsatanud kirja. RMK makse- kinnitus. No mida? Ma pole üldse kindel, kas ma seda kuus- ke tahangi. Maksnud pole ma ka.

Loen, et olen registreerunud järgmiste andmetega: jõulu- kuusk kuni 1 m, 2 tk, maksmi- ne sularahas kohapeal, osavõt- jate arv 2, aeg 19. detš kl 10. Tekib turvaline tunne, et vir- vendava virtuaalmaailma lõ- pus on keegi mind tähele pan- nud ja kinnitanud, et kõik on just nii, nagu peab.

Järgmisel hetkel loen ekraa- nilt, et saag peab omal kaasas olema. Mis asja?! Mul polegi hakka. Kaalun, kas oleks või- malik toimetuses raamatupü- dajale selgeks teha, et me ei vaja Katiga töövahendiks mit- te pastakat, paberit, uut telefo- ni vms, vaid korralikku ühe- mehesaagi. Helistan Katile.

„Kuule, sul saagi on?” kü- sin. „Leiame,” ütleb Kati.

13. detsember

„Võta siis homme soojad riided kaasa!” ütlen Katile õhtul enne kojuminekut. „Olgu,” ütleb Kati. Kodus kaalun sullejope ja villase mantli võimalust. Jope on soojem, aga uuem. Mantel on õhem, aga vanem.

Otsustan mantli kasuks, sest

tit teatab järjekindlalt iga lei- tud puu kohta, et see on rää- bis.

„Väga ilusaid kuuski on, ainult natuke peab otsima,” nendib Kati pärast järgmist 20 minutit. „Selle ma täitsa võ- taks. Iseasi on see, kuidas ta maha saab.”

Saagi meil kaasas pole, tuli- me junilisama vaatama. Et kas leiame üles. Ja kas üldse on. Asume koduteele.

„Ikka ropult vedas, et enne sadu metsast välja saime,” üt- leb Kati. Kell pole veel kolm- gi, aga ilm hakkab pimedaks kiskuma ja tinahallist taevast sajab rabinat tihedat vihma.

16. detsember

Kuuske järele on tekkinud nõudlus. Oma kuuse ammu ära sokutanud, olen lubanud veel ühe tuua, nii et kahe alla meet- rise kuuse toomise asemel ole- me võtnud

omale prii- tahtliku kohustuse tuua met- sast üks alla meetri ja kaks kahe- või isegi rohkemameetrist puud. Ei tea, kas antakse?

19. detsember

„Ei tea, kas on palju rahvast,” arutab Kati. Kell on pool küm- me, sõidame Risti poole. „Ei usu. Tööpäeva hommik.”

Peenike vihm on asendunud jämedama lörtsiga. Ristil põo- rame apteegi nurga pealt alla punase katusega maja õue.

RMK majas võtab meid vas- tu päkapikumütsiga rõõmus tüdruk, küsib, kas tulime kuus- seretkele, võtab meid sappa.

kümmend kuuske. „Seda on ikka vähe,” ütleb Jaak. Kuuse- retkede kohta kehtivat raud- ne reegel: mida rohkem lund, seda rohkem käijaid.

Päkapikumütsiga tüdruk on meile välja kirjutanud serifi- kaadi — kohe nii ongi kirjas: sertifikaat — kolmele kuuse- le, kolm eurot tükk, kokku üheksa eurot. Lisakuuskede nõudmine ei tekitanud mingit probleemi. Maksan ära ja to- pin loa kotti.

„Üksteist kilomeetrit on vaja sõita. Hoidke sappa,” ütleb Jaak. „Tee pole suurem asi, aga kinni pole veel keegi jäänd.”

„Mis tal siis on?” küsib Kati. „Muud pole midagi, kui et on vee all. Aga hea kõva tee on.”

„Paljulubav algus,” pomiseb Kati. „Ega meil amfiibauto ole.” Hakkame sõitma. Vahe- peal hoogu kogunud lörtsisa- du on järele jäänud ja taevas on heledam.

Kahel pool teed muutub kuuse- mets üha tiheda- maks. „Nagu fti ja Kusti mets. Küll siin võib seeni olla, kukeseeni ja kuuseriisikaid,”

ütleb Kati. — „Mine metsa, detsembrikuu on!” — „Mitte praegu. Selle koha jäta- meelde. Ei tea ju müüdu.”

Sõidame. „Ei tea, kas nad seeneretki ei korralda?” aru- tab Kati.

Kohati viskab vett üle auto nina ja mootor hakkab tegema imelikku peenikest vilisevat häält. „Üksi ei oleks küll jul- genud siia tulla,” ohib Kati ja surub aga edasi. „Oleks või- nud ju hoiatada, et osa teest tuleb sõita vee all!”

Lõpuks oleme kohal. Asen- dan mantli kui ilmselgelt eba- sobi metsarõõmisa- riida

Eesti luterliku kiriku rahvusvah

Lehte Ilves
lehte@le.ee

Perekonnapärimus räägib, et kui Tiit Salumäe isa Eduard oli jõuluõhtu jumalateenistuse Kodavere kirikus ära pidanud, pidi ta kiiresti leidma sõiduvahendi, et oma lapseootel naine Tartusse sünnitusmajja viia. Tartusse kihutati kolhoosist saadud veoautoga. Esimese jõulupüha hommikul, kui Eduard Salumäe oma kirikus kogudusele kuulutas, et üks poeg on meile antud, ei teadnud ta veel, et ka temale on umbes samal ajal üks poeg antud.

Tänavu 25. detsembril saab sellest 60 aastat. Kui tavaliselt on Salumäe jõulude ajal koos oma kogudusega kodukirikus Haapsalus, siis seekord on nad abikaasa Liaga pühal maal.

Vastsündinud jõululapseervis ei olnud kuigi paljulubav. See on hiljem välja tulnud ema ja isa kirjavahetusest.

„Küll aga olen elus mitu korda tundnud ingli kätt,“ tunnistab Tiit Salumäe.

Kord Paistuse ristiema juures olles jooksis ta, 6–7aastane poisike, kõrgest mäest alla maanteele. Just siis sõitis mööda suur palgiveoauto: palgid ees, siis pikk puu vahel ja selle taga järelkäru. Palgivirm tuhisest tolmupilve mattudes mööda ja Tiit hakkas üle tee minema, kui keegi tõmbas teda tagasi. Sel samal hetkel jõudis tema kohale järelkäru.

See oli üks lapsepõlve elamus, aga neid ingli tuntavaid puudutusi on olnud hiljemgi, tunnistab Salumäe. Vahel võib hiline mine olla pääsemine. Salumäe meenutas, et peapiiskop Jaan Kiivit seenior jäi kord Prahast ummikusse ega jõudnud lennukile. Lennuk, millest ta

Kui inimene on vaba ja eetiline, on ta sõltumatu igas olukorras, olgu tal trellid taga või ees.

maha jäi, kukkus alla.

Kas jõululapsena on teie elu olnud kergem?

Ütleksin, et elu on olnud meeldiv. Olen elanud huvitaval ajal. Nii sündmusterohket ja pöordelist aega kogeda, nagu Eestis on olnud, pole kaugeltki tavaline. Näha ühe süsteemi kokkuvõtet; näha, kuidas maailmas muutuvad inimsuhted ja olud — kui ka see ei pane inimest uskuma Jumala vägevusse, siis kas miski veel üldse võib inimese hinge puudutada!

Tänavused jõulud veedate pühal maal. Miks?

Esimest korda olin pühal maal 20 aastat tagasi, kaks nädalat jõulude ajal koos abikaasaga. Olime suure hulga soomlastega. Veetsime mõne päeva Punase mere ääres Eilat, siis Jeruusalemmas. Et Petlemm oli pikalt kinni olnud, osutus just jõulude ajal 1991 võimalikuks sinna minna. Südaööteenistust vaatas rahvas suurelt ekraanilt, aga mina tahtsin pääseda Jeesuse sünnikirikusse ja see mul õnnestuski. Pääsesin läbi mit-

mest kontrollpunktist ja mitme seikluse järel õnnestus mul kirikusse pääseda, sealjuures isegi koos fotoaparaadiga, mis oli rangelt keelatud. Nüüd ongi mul pilt, kus istun Petlemma sõime ja hõbedase tähe juures. Kuidas me öösel õige bussi üles leidsime ja reisikaaslaste juurde Jeruusalemma saime, on omaette imeasi.

Pärast jõulu olime Galileas Geneetsareti järve ääres. Oli soe nagu suveõhtul, apelsinid olid valminud, suur valge roosipõld laius järve ääres. Adu sin seal, et laul „Üks roosike...“ ei ole mitte niisama „kuskilt tõusnud“.

20 aastat tagasi oli see mulle peaaegu unelmate reis, sest alles olid piirid lahti läinud.

Olen olnud pühal maal ülestõusmispühal — oli suur elamus käia ristikäigul mööda Via Dolorosat, pidada Kristuse tühe ja haua juures jumalateenistust ja seada armulauda.

Üks pikem külaskäik kümme aastat tagasi oli seotud lepitusaktisiooniga, mille korraldasid evangeelsed mari-aõed. Andsime juudi pearabile üle allkirjad holokausti eelduste ja järelduste tegemiseks.

Millised on teie selle aasta plaanid pühal maal?

Külasthan Haapsalu sõpruslinna Petlemma linnapead. Kohtumise üks eesmärke on anda värskele sõprussuhetele sisu, et mõlema linna luteri kirikul võiksid tekkida sõprussuhted. Usun, et poliitilised olud ei jää seal igavesti nii halvaks.

24. detsembril pean teenistust koos piiskop Munibi ja Petlemma luteri kiriku õpetajaga, loodan osaleda ka ööteenistusel Kristuse sünnikirikus.

25. detsembril teenin Jeruusalemmas sealsete luterlaste peakirikus koos piiskop Munibiga. Munib on praegu luterliku maailmaliidu president, õppinud Soomes ja räägib soome keelt. Olen temaga varem mitu korda kohtunud, viimati Soome peapiiskopi pühitsemisel.

Külaskäigu korraldusliku poolega on tegelnud meie head sõbrad birgitiinid, sealse kloostrijuhataja on seesama õde, kes rajas Pirita kloostrit. Tallinnas saime temaga Pirita kloostrit aastapäeval kõiges kokku leppida, sest pühal maal peab olema kõik üksikasjade ni selge, eriti kui on tegemist Iisraeli–Palestiina kontrolljoone ületamisega.

Lendame välja 20. detsembril varahommikul, tagasi oleme 26. detsembril.

Jõuluajal võib Petlemmas olla palju rahvast, kas see mass ei heiduta?

Mina rahvast ei karda, ma ei näe suurt hulka inimesi hirmutavana. Pealegi, poliitilised olud teevad kõik, et inimesed sinna ei läheks.

Olete Eesti luteri kirikus üks kõige rahvusvahelisi mehi, n-ö kiriku välisminister. Kuidas te endas selle huvi avastasite?

Sain kiriku välissuhete komis-

Jõulu esimesel pühal 60 aastat tagasi sündinud Tiit Salumäe veedab tänavu oma sünnipäevanädala pühal maal: Jeruusalemmas

INIMENE

Tiit Salumäe

kirikuõpetaja, Lääne praost, kirikuvalitsuse liige

- Sündinud 25. dets 1951 Tartus kirikuõpetaja peres 6. lapsena.
- 1970 Loksa keskkool
- 1965 õpingud EELK UKK kirkumuusika osakonnas, 1970–1975 usuteaduse instituudi teoloogia teaduskond.
- Ordineeritud Tallinna piiskoplikus toomkirikus 5. okt 1975.
- 14. detsembrist 1975 tänaseni Haapsalu Püha Johanne koguduse õpetaja.
- 1981–1989 Leningradi ingeri-soome koguduse hooldeõpetaja Puškinis.
- 1991. aastast Lääne praost
- Juuni–november 2006 E.E.L.K. Vancouveri Peetri koguduse asendusõpetaja.
- Kirikukogu liige, paljude kodu- ja välismaiste komisjonide-liitude-ühenduste esimees või liige.
- Eesti Muinsuskaitse Seltsi, NMKÜ ja Ordo Sancti Constantini Magni liige.
- Autasusud: EELK teenete kuldrist, Valgetähe III järgu orden, Haapsalu linna vapimärk, kodanikupäeva aumärk, Eesti Skautide Ühingu märk, Kaitseliidu Lääne maleva teenetemärk, Soome kiriku infovahetuse aastapreemia jne.
- 1975. Abielus organist Lia Salumäega. Lapsed Maria Strauss ja Mirjam Behrendt, Lydia Kalda, Lea Salumäe, Tiit Salumäe. Kuus lapselast.

joni juhiks, kui Andres Pöder valiti peapiiskopiks. Enne olin väliskomisjoni liige.

Välissuhtlus on pärit minu kodust, isal olid tolle aja kohta keskmisest laialdasemad kontaktid välisilmaga, eriti Soomega, sest ta oli soomepoiss. Selle pärast repressiooni teda elu lõpuni. Tal oli elav side Saksa maaga, eriti siit lahkunud eestlaste ja baltisakslaste kaudu.

Andres Tauli isa saatis mul-

le talaaririide. Tänu temale sain endale ordinatsiooni puhuks talaari, selles õnnistati mind ametisse ja seda talaari kannan aeg-ajalt praegugi.

Minu välissuhtlus hakkas arenema 1960. aastate lõpust, mil hakkasin kirjavahetust pidama. Konsistooriumis ametis olles tuli külalisi vastu võtta.

Piirid olid mulle nõukogude ajal suletud. Kuigi sain kutseid ja mind oli määratud delegatsioonidesse, luba riigist välja minna ei saanud. Pääsesin alles sulajal välja, esimene reis oli koos praost Kuurmega piiblitõlke komisjoni asjus Soome.

Sealt edasi algas tihe suhtlemine. 1980. aastate lõpp ja 1990ndate algus oli nii kiire, et pidin naisele ütleva, mis programmi on ja mitmeks päevaks lähen, et ta saaks vahetada kohvri sisu. Aasiast tulim, kodust läbi ja kohe edasi. Tuli õppida aklimatiseerumist: nii kui lennukisse istud, keerad kella selle aja järgi, kuhu lähed. Kohale jõudes oledki aklimatiseerunud. Tavaliselt läksimegi lennuväljalt otse nõupidamisele.

Mida kasulikku selline suhtlus annab?

Põnevaid kohtumisi. Aastaid osalesin CCADD-s, kus koos käisid kirikute ja NATO riikide kaitseministeeriumide esindajad ning NATO kõrge sõjaveejuhid. Arutlusel olid teoloogiliselt olulised teemad: desarmeerimine, vägivald, armastus, õigluse taotlemine.

Olen olnud luterliku maailmaliidu kommunikatsioonikomisjoni liige ja asepresident. Suhted pärinevad aastast 1980, mil Tallinnas oli maailmaliidu konverents. Siis käisid konverentsi külalised ka Haapsalus, see oli üks esimesi kordi, mil sõjaväelinn Haapsallu sattus väliskülalisi: piiskop DDRist, ühe ajalehe peatoimetaja ja maailmaliidu sekretär. Pakkusime neile oma kodu lõunat.

Tänu maailmaliidule, kelle üks eesmärk oli seista info vaba liikumise eest, saime Eestisse mitu seminari ja koolitust.

Välissuhtlus avarab taju, õpid nägema, et võib elada mitut moodi. Mis kaugelt paistab kuldne ja särav, ei pruugi nii olla lähedalt vaadates. Näed, et inimesed võivad olla kehvides oludes õnnelikud ja suurepäraste olude keskel õnnetus. Kui inimene on lurjus, võib ta seda olla igas olukorras. Kui inimene on vaba ja eetiline, on ta sõltumatu igas olukorras, olgu tal trellid taga või ees. 1990. aastate alguses õppisin, kuidas käia ümber minevikuga.

Suhtlemine seisab palju keele taga, keeleoskusest aga ei ole suhtlemist. See oli Nõukogude režiimi üks suuri kuritegusid, et inimesel võeti ära suhtlemiskeel, õpetati küll keeli, aga mitte suhtlemiseks.

Tahan julgustada kogudusi ja oma nooremaid kolleege suhtlema, et maailma ja tema jõujooni laiemale tajuda.

Suhtlemise teine pool on info edasiandmine meie endi kohta. Infovahetus ja asjade nimetamine õigete nimedega on õige tähtis nüüd, mil Eesti luterlik kirik on üks nii kodu- kui ka välismaal.

Elamine tähendab kiireid valikuid. Elu on kui sepatöö — saad metalli töödelda, kui see on kuum.

Kuidas kodused asjad kaugelt tulles paistavad?

Kui aus olla, ei ole meil viletasti midagi. Piibliselti töö kaudu olen käinud neljal maailmaasamleel. On maid, kus Piibel on keelatud. Selles mõttes ei ole meil viga midagi.

Meid ei saa aga võrrelda nende maadega, kus on rahva- või

riigikirik, kus kirikul on kindel tulubaas ja kus kirik on materiaalselt kindlustatud.

Meie töötame suuresti entusiasmist. Küsimus on, kui palju kellelgi entusiasmi on. Noortel on raske alustada.

Olete üks optimistlik kirikuõpetaja, ei kuule teilt kurtumist, et raha pole, et kirikud on halvas seisukorras ja et riik ei anna raha. Ütlete hoopis, et kirikud pole olnud kunagi paremas seisukorras kui praegu. Kust te selle optimismi võtate?

Tuleb endale jõujooned selgeks teha ehk nagu ütlev üks palve: aita muuta asju, mida saame muuta, ja leppida sellega, mida muuta ei saa. See ei tähenda passiivset alistumist. Mulle on elu pakkunud võimalusi ise elu muuta. Koguduse õpetaja saab muuta kogudust, praost praostkonda, konsistoorium kirikut.

Kui nuriseksin elu üle, ei oleks ma õiglane. Pigem peaksin küsima endalt, mida ma ise olen tegemata jätnud.

Kui palju olete elus kahetsenud mõnd tegu või tegematajätmist?

Elamine tähendab kiireid valikuid. Elu on kui sepatöö — saad metalli töödelda, kui see on kuum. Käisin hiljuti Järva–Jaanis uue kirikukella pühitsemisel. Seal näidati kella valamisest videot. Kõik pidi selle juures kulgema väga täpselt.

Sellised kellaväljad me olemegi. Vahel on valikuvõimalused meie käes, vahel ei ole. Vahel märkame alles hiljem, et saanuks midagi paremini teha.

Kriitiline peab olema, aga sa ei saa ümber teha seda, mis on juba tehtud. Elu on tuleviku protsesside suunamine ja korraldamine. Mineviku kogemused on väärtuslikud selle poo-

Meline mees

...mas ja Petlemmas. ARVO TARMULA

lest, et tulevikus paremini teha.

Kui palju olete oma isast eeskuju võtnud?

Palju, aga üks igaüks pea ikka ise oma elu elama. Mulle pakuti, et jätkaksin Kuusalus pärast isa surma tema tööd. Pidasin õigeks jätkata Haapsalus, kus ma olin olnud juba kümme aastat. Isa ei taotlenud kunagi „endakloomimist”. Ta oli väga loominguiline inimene.

Isa oli hea luuletõlkija, lau-luraamatus on palju tema tekste. Ta oli loominguiline inimene, tal oli näiteks raske tähtaegadest kinni pidada. Ta ütles mulle: ära mine enne kogudusse õpetajaks, kui oled instituu-di lõpetanud. Tegingi tema õpetust mõõda, lõpetasin kooli, mind ordineeriti ja alles selle järel abiellusime, nagu vana komme ette näeb. See oli tol ajal tavatu.

Muusikud on öelnud, et pärast kontserti on tühi ja üksildane tunne. Mida kirikuõpetaja pärast jumalateenistust tunneb?

(Muiates) Et kas jõuan ikka järgmisele jumalateenistusele. Teenistus on üks suur kompleks, sõnaline, muusikaline ja vaimne pool peavad tasakaalus olema. Ei piisa vaimsest poolest. Kui õpetajal on sõnaline pool ette valmistamata, annab vaim talle ainult sõnad: „Klaus, du bist faul gewesen.” („Klaus, sa oled laisk olnud.”) Jumalateenistus on kollektiivne teenimine ja tähtis on, et rahvas sellega kaasa tuleks.

Kui pärast teenistust uksele kirikulistega hüvasti jättes näen, et neile on teenistus korraldunud, ei ole tühja tunnet. Küll aga võin väsinud olla, eriti kui ühel põeval on kolm teenistust. Pühapäevad on tihti 12tunnised tööpäevad.

Peame kirikuõpetajana olema vabad publikust, muusik

hindab publiku aplausi, meie seda teha ei saa. Kuigi Kölnis järgnes piiskopi jutlusele vali aplaus ja piiskopi lahkumist saatsid hip–hip–hurraa–hüüded. Meil ei ole see kombeks.

Maailmas on kirikuid, kus kogudus on palju emotsionaalsem kui meil, aga see ei ütle sisu kohta midagi. Eestlane saab ehk alles nädala pärast aru, mida öelda tahtsid. See on seotud meie traditsiooniga ehk nagu president Ilves ütles kevadisel metsapäeval Haapsalus, et kui teistele rahvastele on mets hirmutav, siis meile tähendab mets pelgupaika.

Kirikuõpetaja on väikeses kohas terava tähelepanu all. Kui raske on kogu aeg olla laitmatu?

Oleneb, kuhu piirid tõmmata. Omal ajal oli kirikuõpetajal kinoskaimine keelatud, aga minu eelkäija Haapsalus, Eerik Hiisjärv, oli loonud mentaliteedi, et pastor võib kinos käia.

Mida õpetaja koguduselt ootab?

Mis see kogudus on? Üks kambas minemine läbi kergemate ja raskemate aegade. Lammas- te lugemine. Karjane ei rõõmusta ainult 99 lamba üle, kes õhtul lauta tulevad, vaid läheb õhtupimedas seda ühte otsima, kes on kadunud. Rõõmustab, kui see üks on leitud.

Või kadunud poja lugu — valid ise tee ja mõtled, et saad õnnelikuks. Kui oled kõik ära raisanud, tuled tagasi. Kas jääme talle siis seda elupäevad meelde tuletama või võtame ta vastu?

Koos minemine, koos tegemine, koos töötamine — minule oli üks huvitavamaid aegu, kui

Mis see kogudus on? Üks kambas minemine läbi kergemate ja raskemate aegade.

sügaval nõukogude ajal, 1970. aastate lõpus tegime Jaani kirikule põhjaliku remondi. Ühe suvega sai kirik uue vahelae ja katuse. Vabatahtlikke töötegijaid oli üle saja, mõni töötas terve suve tasuta. Siis õpid oma kogudust rohkem tundma, sest õlg öla kõrval tellingutel töötades tulevad üles lood, mida muidu õpetajaga ei räägita.

Kui palju loete vaimuliku kirjanduse kõrval ilmaliku kirjandust, näiteks juh- timise jts raamatuid?

Juhtimise raamatuid loen ja neid tuleb lugeda. Suureks abiks oli 1990. aastate alguses, mil muudatused olid suured, Soome kiriku korraldatud koolituspäevad. Õppisime, kuidas aega planeerida ja kalendrit pidada, kuidas hoiduda tarbetust stressist, kuidas jagada ennast töö ja puhkuse vahel.

Pastorid ei ole kuigi kuulekad selle käsu täitmisel, mis puudutab hingamispäeva pühitsemist. Läbipõlemine ei tule mitte sellest, et inimesel on palju tööd, vaid sellest, kui ei ole tööd ja inimene tunneb, et keegi teda ei vaja.

Puudega noored vajavad tegevust

Kaire Reiljan
kaire@le.ee

Läänemaa puuetega laste vanemate ühendus leiab, et 20 tegevusaastaga on puuetega laste ühiskonda lõimimiseks palju tehtud, aga suureks kasvunud lastega ollakse taas alguspunktis.

Paarkümmend aastat tagasi alustas ühing võitlust selle nimel, et erivajadustega lapsed saaksid kooliharidust ja sulanduksid ühiskonda. Nüüd saavad sellised lapsed käia koos abistajaga tavalasteaias või sobitusrühmas, kõik kooliealised saavad omandada haridust ja abivahendeid on lihtsam kätte saada.

Kui aga koolid lõpetatud, on lapsevanemate mured samad — täiskasvanuikka jõudnud lapsed istuvad tööd leidmata tegevusetult kodus. „Mitmed noored oleksid võimelised lihtsamaid töid tegema ja kuidagigi ühiskonnale kasulikud olema,” ütles ühenduse eestvedaja Leelo Paju.

Läänemaa puuetega laste vanemate ühendus loodi 1991. aastal Mare Simmeri eestvedamisel ja Eesti vaimupuuetega inimeste tugiliidu toetusel. Toona ühendas see vaid vaimupuudega lapsi või noori kasvatavaid peresid, kokku 10 peret.

Viis aastat hiljem kutsuti oma ridadesse ka teistsuguste erivajadustega laste peresid ning ühing sai oma praeguse nime. Praegu kuulub sinna 103 liiget — erivajadustega lapsed ja nende pereliikmed.

Leelo Paju sõnul oli toona põhimure, et puuetega lapsed soovitati anda lastekodusse, neil polnud võimalust lasteaias käia. Lapsi hoiti kodus ega julgetud nendega avalikes kohtades käia, sest rahval oli harjumatu enda kõrval teistsuguseid inimesi näha.

Esialgu oli tegevus hoogne: kokkusaamisi peeti peaaegu igal kuul Haapsalu väikelastekodu ruumides. Koos lastekodurahvaga tehti ühisüritusi ja käidi väljasõitudel.

Hiljem sai ühing Haapsalu sotsiaalmajas oma toa. Läänemaa puuetega inimeste koja (LPIK) toel tehti huviringe nii lastele kui ka vanematele. Jõulupeod ja suvised väljasõidud, teatriskäigud, karnevalid, emadepäev.

Tänu saate „Tantsud tähtedega”, hasartmängumaksu nõukogu ja omavalitsuste toetusele on ühingu lapsed saanud ratsutamisteraapiat. Haapsalu linnavalitsus on aastaid võimaldanud linna erivajadustega lastel või noortel käia kord nädalas ujumas.

Päikeselillefondi, omavalitsuste ja LPIK toel on üle aasta korraldatud perelaagreid. Viimane neist oli tänavu septembris hasartmängumaksu nõukogu toel ja seal tähistati ka ühingu juubelit.

Mida aasta edasi, seda väiksemaks on jäänud rahaline toetus ja seetõttu ka tegevus. Leelo Paju sõnul on suurem osa tegevusest projektipõhine

Richard jõuluvana ees (üleval) ja Mare ja Riina (all) ühingu jõulupeol Iloni lmedemaal.
3 × ERAKOGU

— iga tegevuse tarvis taotletakse projektiraha, see tähendab pidevat rahastusvõimaluste otsimist ja aruannete kirjutamist.

Lastel on vaja kohta

Just ühingu lastevanemate eestvedamisel avati oktoobris 1997 Haapsalu gümnaasiumis Läänemaal esimene toimetulekuklass. See lubas kooliteed alustada ka neil lastel, keda enne kooli vastu ei võetud. Nüüd tegutseb toimetulekuklass Haapsalu sanatoorses ja ka Vidruka koolis.

Vanemaid paneb aga muretsema, et koolid läbi käinud lastel pole endiselt tegevust.

Kord nädalas käib 8–10 noort küll sotsiaalmajas käsitööringis, kus tehakse kaarte, ethteid ja muud käsitööd, kuid rohkem oleks abi päevakeskusest, mis tegutses iga päev.

Ringi juhendaja Juta Siimuste ja Leelo Paju unistavad, et näiteks tagalinna võiks teadustada kohvik, mis oleks kokkusaamiskoht, kuid ka töövõimalus. Osa erivajadustega noori on lõpetanud kutsehariduskeskuse ja kohvikus saaksid nad õpitut kasutada. „Praegu istuvad nad lihtsalt kodus,” ütles Paju. Tuuli Sein lisas, et invaliidsuspensiooni tõttu ei saa erivajadustega noored end ka töötuna arvele võtta.

KÜSITLUS

Kuidas teil läheb ja kas jõulupreemiat maksate?

Rein Kruusmaa

Risti vallavanem

Vald üritab oma palkasid tasapisi endiseks tirida, aga jõulupreemia kohta veel ei tea. Võimalik, et tuleb 50 eurot, ja kui, siis kõigile ühtviisi, nii koristajale kui ka direktorile.

Masu ajal vähendasime palkasid 15% ja see oli karm, sest meie keskmine oli juba enne väike. Üle 1000 euroga palka polnud kellelgi. Nüüd tahame saada volikogult luba tõsta uuel aastal palka 10% ja siis ehk mõni brutopalk tõuseb ka üle 1000 euro.

Inimesed on olnud väga kannatlikud.

Oleme ise olnud püüdlikud, keegi teine ei ole meid aidanud. Praeguseks on meie seis parem kui nii mõnelgi teisel. Oleme oma laenusid maksnud, ei ole neid halval ajal ajatanud.

Tulumaksu ei ole märkimisväärselt rohkem laekunud, ainuke hea trend on, et kui Läänemaa elanike arv väheneb, siis Ristil tuli kolm inimest juurde! Tänavu on valda sündinud 14 last. Seda tasub esile tõsta.

Heino Kirs

Tene Kaubanduse juhataja

Kaks viimast aastat ei ole jõulupreemiat maksnud, aga tänavu maksame. Selle arvel, et jõulupidu jäi ära.

Eksport on meil kogu aeg olnud enam-vähem ühesugune, aga võiks parem olla. Töötajaid on praegu 60, aga paremail päevil on olnud 75.

Sel aastal oleme eksportinud oma aiamaju USAsse, kolmapäeval lähebki jälle kaks konteinerit USA poole teeale, ühes on 30 ja teises 40 väikest aiamaja. USA on lootsurikas turg. Lääbriäkkimised tõsisemaks koostöök käivad. 2011 oli prooviaasta.

Oleme tänavu oma aiamaju müünud Austraaliasse ja isegi Liibanoni, seal lähevad nad jõulukioskiks.

Olle Horm

Maag Lihatoöstus

Nii kurb kui see ka pole, aga meie jõulupreemiat ei maksa. Ei ole kunagi maksnudki, sest meie palk on keskmisest suurem. Eks töötajad soovi ikka preemiat saada, aga vorstiäri ei ole nii kasumlik.

Tänavu on ilm soe ja mõjutab ka verivorsti müüki. Mullu olid sel ajal sügavad hanged ja müük selgelt parem kui praegu.

Kai Tennisberg

Läänemaa haigla

Ei ole veel otsustanud, dis- kuteerime, ei tea, kummale poole otsus kukub. Aega on ka veel, maksamine ei võta palju aega, üks nupulevaju- tus ja ongi käes.

Eks raha ole alati vähe, haiglal ja inimestel. Oleme püüdnud jõulupreemiat maksta, aga mõnel aastal ei ole see õnnestunud.

Küsitlenud Lehte Ilves

Leedu: merevaigu ja liik

Katrin Pärnpuu
katrin@le.ee

Praegu, mil väljas on porine, tuuline ja vihmane ning talv end oodata laseb, on hea unistada reisist soojale maale ja teha plaane järgmise aasta puhkuseks. Mõned päikeselised sihtkohad on kaugel ja kallid, mõned aga lähedal ja taskukohased. Viimaste hulka arvan julgelt Leedumaal asuva Palanga.

Sõpradega olime Palangasse sõitu kordi planeerinud. Kogu aeg tuli midagi ette. Küll ei saanud üks, siis teine. Ühel kevadisel koosistumisel võtsime asja kätte ja enne kui päev õhtusse jõudis, oli meil juba tuttava leedulase juures ka majutus broneeritud. Polnudki enam kuhugi taganeda.

Seitsmekesi autos

Millega minna? Soovijaid kogunes seitse. Uurisime siit ja sealt ning lõpuks oli meil ka auto. Ruumi palju ei olnud ja kõik said karmi käsu kaasa võtta võimalikult vähe asju. Inimeste ja asjade pakkimine võttis omajagu aega. Korra tekis tunne, et autosse ei mahu ei kotid ega ka seitse omaette isikut. Tunne oli hetkeline. Nii vuraski ühe südasuvisse kolmapäeva hilisõhtul meie seltskond Haapsalust Lihula poole minema. Sõitma hakkasime teadlikult õhtul. Plaan oli sõita öösel ja olla hommikuks kell 8 Palangas. Pärnu kandis tundus, et see ei õnnestu. Jutuhoos ei pannud ma tähele kiirust piiravat märki ning mõneks hetkeks tuli elevust täis autost lahkuda ja vestelda tõsisemal teemadel tõsisemas seltskonnas.

Vaatamata vihmale ja äikesele, mis meid saatsid, jõudsiime Eesti–Läti piirile päris nohedasti. Esimesed kilomeetrid Lätimaal pimedas ja vihmast väga mõnusad ei olnud. Vahepealt pärast piiriületust (Ikla–Ainaži) on tee ikka päris kehvakke. Kilomeetrite kuludes läks see paremaks. Midagi uut selles polnud. Olen neid kilomeetreid läbi Läti mõõtnud kümneid ja kümneid kordi Euroopasse rühmadega reisile minnes. Varem polnud ma ise roolis olnud. Lätimaa edenes meil kenasti.

Riia ringil

Suure äikesepilve all jõudsiime Riia ringile, kus käis järjekordne tee-ehitus. Päeval pole viga sealt läbi sõita, aga nüüd on väljas pime, vihma sajab, märg teekate läigib ja kümned ning kümned punased tuled plingivad! Mulle tundus, et see ei lõpegi! Hoolega teed jälgides

(sõitsime ilma nüüdisaegsete tehniliste abivahenditeta, vaid viidad ja atlas abiks) olin keeranud liiga vara ringilt maha. Nii sõitsime Jelgava asemel Iecava peale. Mõnikümmend lisakilomeetrit korvas ilus tee Iecavast Jelgavasse. Jelgavast võtsime suuna juba Leedus asuva Šiauliai ehk Päikeselinna poole. Hommik Leedumaal oli pärast äikest karge, õhk värsk, igal pool suured loigud. Tegime pikema peatuse, kohvi ja võileivad. Reisiseltskond sirutas end hea meelega. Kui üldse kellelgi ruumi end autos sirutada või hästi tunda oli, siis olin see sedapuhku mina, kes sõitis.

Vastu hommikut oli hea sõita. Teed enamasti tühjad. Kella 5 paiku hakkasid sõitma piima-, seejärel kaubaautod. Kui Palangasse oli jäänud paarkümmend kilomeetrit, andsid ka viimased reisikaaslased lõpuks alla. Väsimus oli nad mürdnud.

Mööda poriseid põlluvaheteid

Neid äratas minu pahane hää järjekordse kiirust piirava märgi peale täiesti imeliku koha peal. Vahepealt enne Palangat oli tee suletud autode kestvussõidu tõttu, mis toimus samal ajal meie väljasõiduga. Keerasin auto ringi ja ootasime pisut. Vaatasime, kuidas kohalikud toimivad. Sõitsid kuhugi põldude vahele, meie neile järele lootuses, et kõigi Leedu numbriga autode siht võiks Palanga olla. Mitu kilomeetrit poriseid põlluvaheteid, mööda imelikke piireteta sildu ja kitsaid tunnelid. Olime rahulikud, sest Palanga kiriku torn paistis kogu aeg kätte.

Võtmed vanaema käest

Kell 8 sõitsime meid võõrustava leedulase maja ette. Pererahvast oli kodus ainult vanaema, kes oli tulnud maja hoidma. Osa meist sai õue peale omaette majakesse, ülejäänud perehuvaga koos peamajja. Esimesed tunnid möödusid enamikul meist magades.

Pisut puhanuna panime paika plaani, mida millal teeme. Väljas paistis päike, sooja oli ligi 30 kraadi. Otsustasime esimesel päeval rannamõnused nautida. Randaminekuks valisime Palanga ühe peatänava, jalakäijatele mõeldud Basanavičiuse (Jonas Basanavičius oli üks Leedu iseseisvusdeklaratsiooni allkirjastajaid 16.02.1918; talle on antud nimetus „Rahva isa“). Tänav on mõlemal pool palistatud poekete, restoranide ning suveniiripoodidega.

Tänav lõpeb **pika merre ulatuva sillaga**, mis on puhkaja-

te lemmik nii päeval kui ka hihlistel õhtutundidel. Ilusa ilma koguneb sillale päikeseloojangut nautima sadu inimesi. Neljapäevasele päevale vaatamata oli rannas väga palju rahvast.

Mere ja männimetsade vahe-

le jääv **valge liivaga rand on kohati 100 m lai** ning ulatub linnast kilomeetrite kaupa nii paremale kui ka vasakule. Leidime oma koha silla läheduses. See paistis olema kõige populaarsem koht, sest silla alla sai põletava päikese eest vahepeal varjuda. Mina paigal püsisin ja päevitamist üle 30 minuti nautida ei suuda. Jätsin kaaslase liivale peesitama, võtsin fotoaparaadi ning läksin jalutama. Peale liivalosside ehitajate püüdsid minu pilku palimängud ning veega seotud lõbustused lastele ja täiskasvanutele, rannapiiga valimised jpm.

Merevaik — Läänemere kuld

Pärast paari tundi rannas jalutasime veel peatänaval. Enim rahvast oli merevaigust suveniire pakkuvate müüjate juures. Leedu on tuntud kui merevaigumaa. **Merevaiku leidub paljudes kohtades**. Eriti rikas on temast Läänemere kagu- ja

lõunarannik. Tihti on merevaiku kutsutud ka Läänemere kullaks. Merevaigu tekkimist püüdsid seletada juba vana aja teadlased, seletusi oli fantastika valda ulatuvaid, aga ka faktidel põhinevaid. Tegelikult on merevaik kliima soojenedes iidsetest männipuudest välja higistatud vaik. Teadusliku seletuse kõrval on paljudel rahvastel ka oma legendid, millega merevaigu tekkimist seletatakse. Leedulaste legend räägib Läänemere sügavustes merevaigust lossis elanud Juraite ja

kalur Kastytise armastusloost. Igavesi armastajaid võib skulptuurina kohata just Basanavičiuse tänava merepoolses otsas. Kuigi merevaik pole väga kallis, võib tänavalt pärleid ostes siiski võltsmerevaigu otsa sattuda. Kui on olu-

line, et asi oleks originaal, tuleks ost sooritada kas galeriist või muuseumist, kes väljastavad ka sertifikaate.

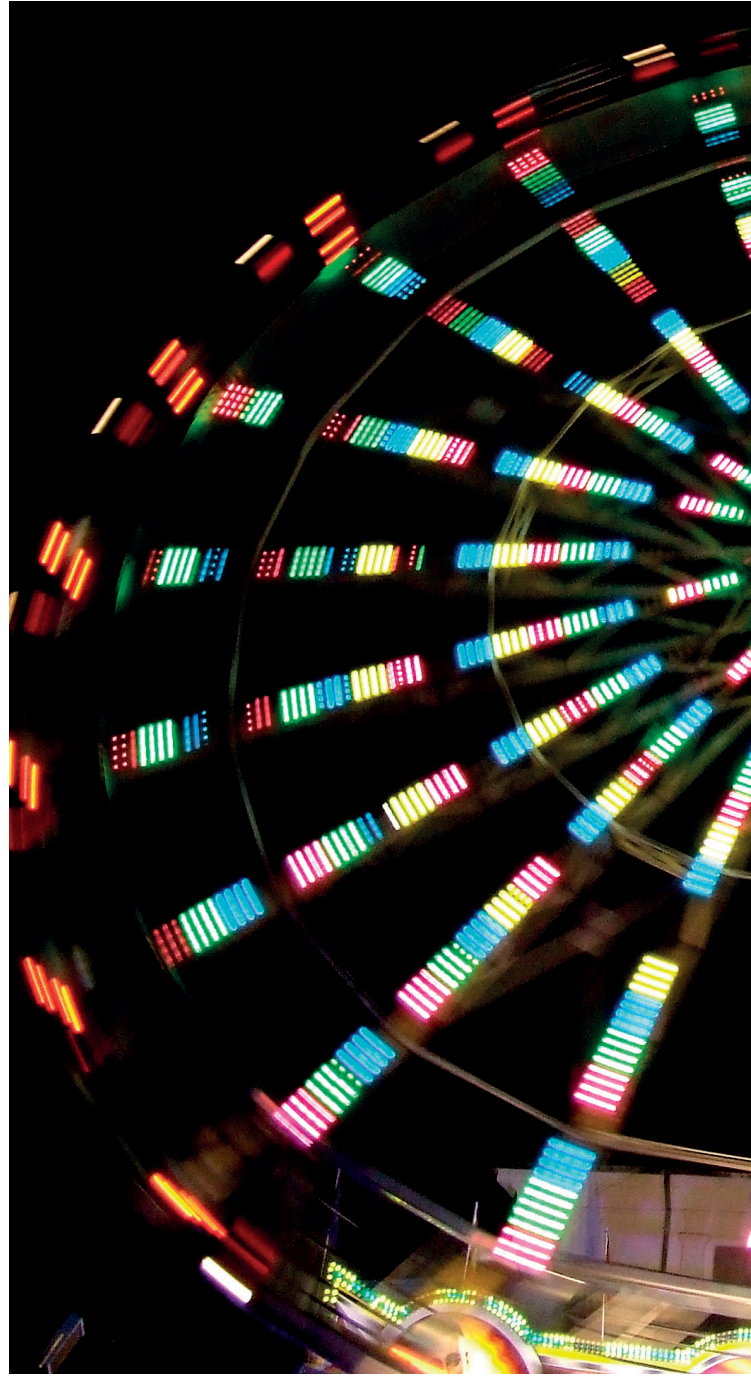
Pärast merevaigulettide kammimist otsustasime keha kinnitada. Väljas söömas käimine on taskukohane. Kerged toidud ja salatid maksavad 3 euro ümber, tugevam kõhutaais 5–6 eurot. Olime küll Eestist üht-teist kaasa võtnud, aga söögitegemiseni ei jõudnudki. Kui puhkus, siis puhkus ka kokkamisest.

Magamata öö ja rand ning poekesed olid meid päris ära väsitanud ning üsna peagi vedasid jalad meid voodi poole. Kange tahtmine oli minna vaatama ja kaasa elama kuulsale Palanga öölule. Esimesel õhtul see meil tegemata jäigi. Peatänavalt kostev muusika ja inimeste hääled olid küll peibutavad, aga uni võttis võimust.

Päev Kura säärel

Reedese päeva olime otsustanud veeta Kura säärel, mis on

kuulus oma 31 km pikkuse ning 40–60 m kõrgustest liikuvaist luidetest koosneva luiteaheliku poolest. Hooajal külastab seda umbes 2500 püsielanikuga säärt ligi 8000 inimest päevas. Et Kura säärele saada, tuleb esmalt sõita Klaipedasse, mis on Leedu üks suurimaid linnu ja kuulus oma sadama poolest. Klaipeda laiub mitme kilomeetri ulatuses piki rannikut. Palanga poolt sõites näeb Klaipeda keskuse poole suunavaid viitu. Peab varuma kannatust, et mitte esimese viida peale ära keerata ja linna seik-

lema minna. Kui õige sissesõidutee valitud, viib tee otse praamisadamasse, kust peetakse ühendust Kura sääre ja mandri–Leeduga. Olime olnud küllalt varajased, nii ei tulnud pikalt oodata. Sadamas jooksis tablool kiri, et praamid sõidavad väljaspool graafikut. Kärda olemisega piletimüüjalt saime piletid (pilet lunastatakse ainult mandrilt säärele sõites) ning peagi vurasime praamile. Ülesõit võttis vaid paar minutit. Esimene siht oli meremuuseum ja delfinaarium (viimane oli küll remondis, avatakse mais 2012).

Turnisime meremuuseumi juurde kuuluvatel laevadel, jalutasime kalurikülas ning käisime meremuuseumi tagant ka sääre teist poolt piilumas. Liiv, liiv ja vesi.

Järgmisena võtsime suuna Nida poole. Tuli osta ka rahvusparki sissepääsu pilet. Enne Juodkrante küla tahtsime minna vaatama surnud luiteid, kuid parkla oli täis ja nii pidime edasi sõitma. Suvaliselt Kura säärel parkida ei saa ega

tohi. Kitsastel teedel takistab liiklust ja rahvusparki alal pole see ka lubatud.

Teel Juodkrantesse möödusime Merevaigulahast, kus 19. sajandil leiti merevaigutükke ning peagi pandi püsti suur merevaigutööstus. Turistidele praegu armsast külakesest sai mõneks ajaks tööstuslinn.

Juodkrantes käisime kuulsal **Nõidade mäel**, mis asub taas metsastatud düünil. Inimeste kõrval on seda paika iidsetest aegadest armastanud ka nõiad ja deemonid. Paganlikel aegadel tähistati siin künkal suvist

pööripäeva. Kohalik mees Jonas Stanius tuli mõttele, et meistrid võiks siin puust nikerdada legendidest ja muinasjutudest tuntud tegelasi. Metsas palistas mõnusat jalutusrada

Kuiva liivvaga maa

mitukümmend **puuskulptuuri**. Igaühel rääkida oma lugu.

Pärast jalutuskäiku nautisime head sööki (paljudes kohtades puudus kaardimaksevõimalus ja nii on hea alati pisut sularaha kaasas k a n d a), uurisime suitsukala müüvaid

putkasid (suitsukala müüakse igal pool) ning sõitsime edasi. Nida parklas auto parkinud ja parkimisraha tasunud (selle maksmist jälgib parklatöötaja terav silm ja kui mil-
lestki aru ei saa, tuleb rõõmsalt seletama, kuidas need li-
tid masinasse pista), võtsime suuna kohe kuulsatele luidetele.

Leedu Sahara

Nida külje alt, viimasesest parklast kuulub märgitud rada **pidi düünidele** (Leedu Saharasse) jõudmiseks umbes 40 minutit. Kura säärel tohib üldju-

hul liikuda vaid märgitud radu pidi, olgu need siis kas metsarajad või spetsiaalselt taimede kaitseks rajatud laudteed. Düünidel ei tohi samuti käia ega ronida, sest üks inimene võib liikuma panna mitmeid tonne liiva.

Düünide vaatamiseks rajatud vaateplatvormil on alati palju inimesi. Nii tuleb hea pildi saamiseks vahel päris kaua oodata. Meie nautimist segas kauge-
gust lähenev äikesepilv, mis üha imelikumaid kujusid võttis. Auto juurde

me kuivalt ei jõudnudki, pooltel teel visati meile kui ämbri-
ga vett ja hetkega olime läbi-
märjad. Kuivatasime end pisut, püüdsime ka Nida vahel ringi

vaadata, kuid tibutav vihm ja märjad riided ei lasknud enam olemist nautida. Vihma eel olid ärevaks muutunud ka mingid kohalikud väikesed putukad, kes meie peade kohal tiirutasid. Suurema vihma eest otsustasid nemadki varju alla minna ning nii tuli söögi-
kohtades nendega ruumi jagada.

Enne ärasõitu kogunesime veel parkla juures olevasse kohvikusse ja lasime hea maitsta Leedu meie lemmikuks saanud küüslauguleibadel juustu-
ga.

Järjekord mandrile

Tagasiteel sadamasse heitsime pilgu metsadele, mis on sääre suurim vara ja aitab suurtel lii-

vadüünidel paigal püsida. Metsade suurim oht on tulekahjud ning ka suured tormid, mis Kura säärt sagedasti kimbutavad. Teel sadamasse tabas meid suur jahmatus. Mandrile tagasi soovijate järjekord oli päris pikk. Esimese hooga jäime seisma nii, et isegi Klaipeda kõrghooned ja sadamakraanad ei paistnud kätte! Ootasime umbes 30 minutit, enne kui praamile pääsesime.

Klaipedas otsustasime kohaliku kaubandusega tutvust teha. Valisime Megapolise ostukeskuse. Söönud, joonud ja ostelnud, võtsime suuna kodule ehk Palangasse. Pilved olid päris vastu maad vajunud. Kohale jõudes otsustasime päikeseloojangu sillal ja ööelu nautimise ilmaolude tõttu edasi lükata. Kaasas olnud noored meiega ühel meelel polnud. Järgmise päeva hommikul nende muljeid kuulates olime enda peale pisut pahased, et olime otsustanud mitte minna.

Iga ruutsentimeeter raha teenimas

Laupäeva hommiku poole vedesime aias. Kojujäämisel oli ka oma vähe negatiivsem pool. Kogu aeg tuli peremeest hõikumas käia, sest iga natukese aja tagant jäi maja ees mõni auto seisma ja küsiti peremehe ning vabade tubade järele.

Lõpuks saime mõnulemisest võitu. Osa meist läks merre ja osa linna peale jalutama. Meie olime võtnud nõuks minna kohalikule turule, Rotary klubi rajatud skulptuuriparki. Tahtsime heita pilgu merevaigumuseumile ja tema ümber ligi 100 ha laiuvale botaanikapargile.

Kolistasime ka mööda kõrvaltänavaid. Majade hooivid olid enamasti autosid tihedalt täis pargitud, ükski ruutmeeter polnud raisku läinud. Näha oli mitmete maade numbrimärke, enim Vene omi. Peaaegu iga maja küljes oli mitmekeelne silt, et siin saab tube rentida. Ka majadest oli iga ruutmeeter teenima pandud. Suvekorterite juurdehitised näisid ka üsna tavallised. Tihti paistis, et garaazidest olid ööbimiskohad saanud.

Tunnid läksid nobedasti ja kokkulepitud kellaaeg, mil pidime Palangast 5 km kaugusel asuvasse populaarsesse restorani einestama minema, jõudis kätte. Korra-
ks mõtlesime, et olime valel teel, sest autosid oli nii palju. Varsti saime aru, et kõigil oli sama siht. Sama restorani, kuhu meiega suundusime. Parkla oli puupüsti täis. Teeääred ja põllud ka. Lõpuks saime koha.

Järgmine üllatus ootas meid restorani jõudes. Kohe sisse ei saanudki! Jäime ukse taha elavasse järjekorda ootama. Iga natukese aja tagant tuli armsasti naeratav teenindaja välja ning seletas midagi leedu keeles. Kohalike abiga saime aru, et ta küsis seltskondade suuruse järele ja vastavalt vabanevatele laudadele paigutati uued seltskonnad istuma.

20 minuti möödudes oli vabanenud kaheksane laud ja kord oli meie käes. Koht oli hea, meile määratud teenindaja samuti. Iga kord, kui tundus, et võiks midagi tahta, oli ta imevael kohal. Praed olid suured ja maitsvad.

Kolme inimese näksid, praed, magustoidud ja joogid maksid kokku 29 eurot. Märkamatu oli kulunud kolm tundi. Enne äraminekut tegime veel mõned klõpsud majas sees ja ka väljas. Järjekord polnud meie lahkudeski kuhugi kadunud, vastupidi, vastu õhtut tundus, et oli veel pikemaks veninud.

Meie majaperemees rääkis, et koht on populaarne nii turistide kui ka ümberkaudsete kohalike seas. Peale hea söögi ja joogi on seal ilusa ilmaga tegemist väiksematelegi — minilooma-
aard ja hulk atraktsioone.

Palangas tuleb kindlasti proovida kohupiimapalle, mida otse tänavalt osta saab. 8 x KATRIN PÄRNPUU

Lastele peabki tegevust olema, sest väljas käivad leedulased ikka koos perega.

Lõpuks jõudsime jälle oma Palanga-koju. Algas meie iga-
õhtune võitlus ööelu nautima mineku üle, aga seegi kord jäime kaotajaks (noored läksid juba teist korda). Ühes istuda ja lobiseda, lõpuks voodis külli olla ja mitte väga kaugelt öö-
melu kuulata oli ka päris hea. Järgmine kord jõuab ka, arvasime.

Pühapäeva hommikul pärast hommikukohvi pakkisime end jälle kokku ja hakkasime kodu poole sõitma. Enne käisime poodides ning ostsime üht-teist koju kaasa.

Palangas oldud aeg jäi sel korral väga lühikeseks. Päikeseloojang rannas, vilgas ööelu ja palju põnevaid paiku ümbruskonnas jäi meid ootama.

KÜSITLUS

Kuidas teil läheb ja kas jõulupreemiat maksate?

Riho Erismaa

Lihula vallavanem

Lihula vald ei maksa preemiat, oleme maksnud lisatööstäiendava töö eest, summa suurusjärgud on erinevad. Oleneb, kas asutuses kõik korras, kas on raha maksmiseks jne.

Vallavalitsuse kohta kehtivad needsamad põhimõtted. Aeg on raske. Oleme natuke lisatööstäiendavate eest maksanud, aga nii väikesi summasid, et ei ole millegagi keksida. Uue eelarvega seoses küsime volikogult luba palgatõusuks. Eelarve eelnõus küsime vähemalt 5% palgatõusu, aga loodame rohkem saada. Mis välja tuleb, näitavad läbirääkimised.

Et 2009 kärpisime palkasid tõsiselt, ei saa praegu kavandatud tõusu palgatõusuks nimetada, me alles taastame endist palka.

Janar Sõber

Lihula gümnaasium

See on majasisene info. Kui raha on, saame motiveerida.

Arno Peksar

Hanila vallavanem

Aastaid ei ole makstud jõulupreemiat, pole raha olnud. Sel aastal oleme maksnud osaliselt palgatasandust — neile, kellel 2007 palka vähendati. Püüame endisele tasemele jõuda, järk-järgult, nii kuidas raha juurde tuleb. Nii et jõulupreemiaks ei saa seda nimetada.

Ainult õpetajail palk vahepeal ei kukkunud, neil on riigirahastus. Järgmisest aastast tahaksime poole sellest, mis palgast on maha võetud, taastada. Maha võeti masuajal 10% palgast, nüüd loodame uuel aastal 5% tagasi panna. 2013 oleks siis teise poole ehk taas 5% palgatõus.

Ainult lasteaiakasvatataja palgad on nüüd 1. septembrist endisel tasemel, neile ei saa ju lühendatud tööaega teha. Nii et hea meelega maksaks palka ja preemiat, aga raha pole. Liigume selles suunas, preemiateni lähiaastail veel ei jõua.

Kaido Sasse

Cipax Eesti juhataja

Meil ei ole jõulupreemiaid, jagasime selle summa aasta peale laiali. Meil on igakuised preemiad kvaliteedi ja efektiivsuse pealt. Mõeldame meeste töötulemusi. Nii on see olnud paar aastat. Palgad on meil üle Läänemaa keskmise.

Aasta oli kokkuvõtvalt päris hea, aga aasta lõpp on oodatust rohkem ära vajunud. Kõik ootavad, mis juhtuma hakkab. Ka Rootsis ja Soomes on meie partnerid äraootaval seisukohal. Loodame siiski praegust taset hoida, aga erilist suurendamist ma ei näe.

Detsembris saavad mehed rohkem kodus olla, remonti või kodutöid teha. Palga maksame neile välja — üritame mehi hoida.

Küsitlenud Lehte Ilves

26. det

07.30 Tegus Timmu
07.40 Adiboo seiklused
07.45 Tere, päkapikud!
08.05 Mamma Muu ja vares
08.10 Onu Tik–Taki seiklused
08.50 Vapatukott, end paranda
08.55 Mille cherubini – tuhat ingliti
09.15 Oh, sedajõuluvana
10.10 Mf Jõululugu
11.30 Kaunid jõulud igal pool
12.00 Lastefilm Pettson meisterdab jõuluvana
13.15 Kaotatud ja leitud
13.40 Telelavastus Pisuhänd
15.10 Duetid Pavarottiga
16.20 Hercule Poirot
18.05 Südameasi
18.30 AK
18.45 Jõuluks koju!
19.15 Jõulutähed
19.40 Minuscul
19.45 Lammaste jõulud
20.05 Osoon
20.35 Meie inimesed
21.00 AK. Ilm
21.21 Päeva kunstitöö
21.25 Tagamõtsa. Tõnõ jõulupüha
21.55 Tuled akendes
23.10 ETV live: Ewert and The Two Dragons
00.25 Talvelaul
00.57 ERR uudised

06.00 Kass Oggy ja kurjad prussakad
06.20 Animafilm Barbie – Täiuslikud jõulud
07.30 Animafilm Elevantsi film
08.40 Animafilm Alvin ja koopa-oravad kohtuvad libahundiga
10.00 Lenna Kuurmaa ja Märt Avandi – Kui vari kaob, siis valgus jääb
10.55 Rääkimata jõululugu 2011
12.50 Mf Gladiaator
15.35 Mf King Kong
19.00 Animafilm Lustakad jalkakesed
20.55 Mf Johnny English
22.35 Mf Surmarelv 3
00.45 Mf Miami Vice
02.50 Mf Benjamin Buttoni uskumatu elu
05.30 Aastaring

05.25 Lena, mu elu armastus
06.15 Multifilmid
07.28 Simpsonid
07.50 Käsna–Kalle Kantpüksifilm
09.25 Mf Lemony Snicketi sari õnnetu juhtumusi
11.20 Jõuluvana laulupidu
12.15 Mf Jõulukiri
14.00 Mf Üksinda kodu 4
15.40 Mf Kolm musketäri
17.35 Ines: 10 aastat loomingut
18.30 Kirgede torm – jõulud Fürstenhofis
19.00 Seitsmesed uudised
19.15 Animafilm Jääaeg 2: suur sula
21.00 Mf Visa hing 4
23.25 Mf Terminal
01.45 A Le Coq LIVE Eesti Muusikaauhind 2011
03.30 Ines: 10 aastat loomingut
04.25 Südamehääl: Alisa
05.10 Seitsmesed uudised
05.25 Kirgede torm – jõulud Fürstenhofis

09.05 Miks me armastame kas-sejakoei? **10.00** Headesoovide hommik **12.35** Mf Jõulumüsteerium **14.05** BBC jõulukontsert. Swingin' Christmas **15.05** Mf Metsluid **16.05** Tsirkuselaps **17.00** Ainult üks kord **17.55** Tere, päkapikud! **18.10** Muumiorulood **18.35** Paharet lumeveskis **19.05** Cedric **19.20** AK (viipekeeles) **19.30** AK (vk) **19.45** Üks tegu **20.00** Mf Vennad Lõvisüdamed **21.40** Eluaur **23.05** Monica ja David **23.55** Unetu **00.25** ERR uudised

27. det

07.10 Cedric **07.20** Muumiorulood **07.45** Päkapikula
08.10 Tere, päkapikud!
08.30 Bullerbylastelõbusadlood
08.55 Oru valitseja
09.50 Väike maja preerias. Hoia kõiki oma armsaid lapsi
11.25 Stingi kontsert, Ühel talveööl... Durhami katedraalis
12.25 Puutepunkt
12.55 Kõõgikodanikud
13.25 Osoon **13.55** Minuscul
14.00 Loomasuu ei valeta
14.25 Kuidas saada jõuluvana
15.20 Allo Allo!
15.50 Meie inimesed
16.15 Oru valitseja
17.10 Õnne 13 **17.35** Südameasi
18.30 AK **18.40** Allo Allo!
19.10 Aastavahetus ETV–ga
19.20 Minu pere
19.50 Regilaulab
20.20 OP! oma pilguga
21.00 AK. Ilm. Sport
21.27 Päeva kunstitöö
21.30 Spordiaasta tähed 2011.
Gala 22.50 Mf Teisikud
00.10 Südameasi
01.06 ERR uudised

06.00 Punased roosid
06.45 Multifilmid **07.35** Animafilm Hai hambad **09.00** Südametukse **10.00** Armastus või raha
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Aastaring
12.00 Mf Kiiksuga jõulud
13.55 Lastegakodus
14.25 Komissar Rex
15.25 Punased roosid
16.25 Armastus või raha
17.25 Südametukse
18.25 Kodus ja võõrsil
19.00 Reporter **20.00** Krimi
20.30 NCIS Los Angeles
21.25 Mf Surmarelv 4
23.45 Mf King Kong
02.50 Reporter
03.40 Mf Gladiaator

05.50 Anna käsi **06.15** Multifilmid **07.28** Simpsonid
07.55 Armastus võidab
08.50 Kirgede torm
09.50 Öhtusöök viiele
10.20 Vaprad ja ilusad
10.45 Top Shop
11.10 Simpsonid
11.40 Animafilm Jääaeg 2: suur sula
13.15 Animafilm Madagaskar **14.44** Kodu keset linna
15.13 TV3play.ee uudised
15.15 Vaprad ja ilusad
15.40 Lena, mu elu armastus
16.35 Armastus võidab
17.30 Kirgede torm
18.30 Ulakad vanurid
19.00 Seitsmesed uudised
19.30 Öhtusöök viiele
20.00 Animafilm Madagaskar 2: Põgenemine Aafrikasse
21.55 Mf Võimatu missioon III
00.18 TV3play.ee uudised
00.20 CSI New York
01.10 Päästjad **02.00** Hulluarst
02.40 Jõuluvälgus
03.25 Ulakad vanurid
03.50 Öhtusöök viiele
04.15 Südamehääl: Alisa
05.00 Seitsmesed uudised

09.00 Mf Röövlitütar Ronja
11.00 ETV live
12.00 ERR uudised
16.45 Film Pettson meisterdab jõuluvana
18.00 Bullerbylastelõbusadlood
18.25 Kaotatud ja leitud
18.50 Lammass Shaun
18.55 Pritsimees Saamuel
19.05 Cedric
19.20 AK (viipekeeles)
19.30 AK (vk)
19.50 Mf Metsluid
20.45 Eesti TOP 7
21.30 Aeg Ruum
22.30 Mf Ristumine peateega
23.35 Diana Kralli kontsert Rios
00.40 ERR uudised

28. det

07.10 Cedric **07.25** Lammass Shaun **07.30** Pritsimees Saamuel **07.45** Lastelapimaa
08.00 Päkapikula **08.30** Bullerbylastelõbusadlood **08.55** Oru valitseja **09.45** OP! oma pilguga
10.25 Batareia **10.50** Õnneliklõpp
11.05 ETV live: Lennaja Mihkel Raud **12.05** Spordiaasta tähed 2011. Gala **13.20** Südameasi
13.45 Jääkarud: Elu õhukesel jääl **14.30** Amy Winehouse Dingle'i St. Jamesi kirikus
15.15 Allo Allo! **15.45** Minu pere
16.15 Oru valitseja **17.10** Õnne 13 **17.35** Südameasi
18.30 AK **18.40** Allo Allo!
19.15 Pagarja korstnapühkija
19.25 Kaarsell **14.15** Kroonprintsess ja kuningriik **15.15** Allo Allo!
15.45 Minu pere **16.15** Oru valitseja **17.10** Õnne 13
17.35 Südameasi **18.30** AK
18.40 Allo Allo! **19.15** Animatsioon Mustlagi **19.35** Minu pere
20.05 Kroonprintsess ja kuningriik **21.00** AK. Ilm. Sport
21.28 Päeva kunstitöö
21.30 Mf Polli päevikud
23.40 Amy Winehouse'i kontsert „Told You I Was Trouble“ Londonis **00.35** Südameasi
01.27 ERR uudised

06.00 Punased roosid
06.45 Multifilmid **08.00** Reporter **09.00** Südametukse **10.00** Armastus või raha **11.00** Kodus ja võõrsil **11.30** Krimi **12.00** Mf Päkapikk **13.55** Lastegakodus
14.25 Komissar Rex **15.25** Punased roosid **16.25** Armastus või raha **17.25** Südametukse
18.25 Kodus ja võõrsil
19.00 Reporter **20.00** Suurlotokolmapäev **21.00** Maeiteadnud, et olen rase **21.30** Ühikarotid
22.30 Jäilitaja **23.25** Lõbulinnu salapäevik **23.55** Dexter
01.00 Mf Johnny English
02.25 NCIS Los Angeles
03.10 Krimi **03.35** Reporter
04.25 Mf Liikuv märklaud

05.25 Lena, mu elu armastus
06.15 Multifilmid **07.29** Simpsonid
07.55 Armastus võidab
08.50 Kirgede torm
09.50 Öhtusöök viiele
10.20 Vaprad ja ilusad
10.45 Top Shop **11.10** Simpsonid
11.40 Ulakad vanurid **12.10** Monk
13.00 Animafilm Madagaskar 2: Põgenemine Aafrikasse
14.45 Kodu keset linna
15.13 TV3play.ee uudised
15.15 Vaprad ja ilusad
15.40 Lena, mu elu armastus
16.35 Armastus võidab
17.30 Kirgede torm **18.30** Ulakad vanurid **19.00** Seitsmesed uudised
19.30 Öhtusöök viiele
20.00 Piirideta armastus
21.00 Kriminaalne **21.30** Kandidid
22.30 Top Gear **23.45** Viimane hoiatus **00.23** TV3play.ee uudised
00.45 Heroes **01.35** Anarhia
02.50 Top Gear **03.50** Öhtusöök viiele **04.15** Südamehääl: Alisa
05.00 Seitsmesed uudised

09.00 Mf Vennad Lõvisüdamed
10.40 ETV live
11.40 ERR uudised
16.00 Püha tuli
16.50 Film Pulkson
18.00 Bullerbylastelõbusadlood
18.25 Konnja ja sõbrad
18.40 Kiisu Miisu enneolematud seiklused
18.50 Vahva Roosi
19.00 Cedric
19.10 Adiboo seiklused inimkehas
19.20 AK (viipekeeles)
19.30 AK (vk)
19.50 Traali–vaali
20.20 Mf Eluaur
21.40 Mf Lumekuninganna
23.15 Auk nr 8
00.50 Jevgeni Kissin Royal Albert Hallis
01.48 ERR uudised

29. det

07.10 Cedric **07.20** Kiisu Miisu enneolematud seiklused
07.30 Vahva Roosi
08.05 Netilambad
08.10 Päkapikula
08.30 Bullerbylastelõbusadlood
08.55 Oru valitseja
09.45 Jõuluks koju!
10.15 Helisev jõulutuuri
10.45 Intervjuu president Toomas Hendrik Ilvesega
11.30 Eesti lood
12.00 Lootuse muusika
12.45 Tartu Tähetorn 200
13.15 Aastavahetus ETV–ga
13.25 Regilaulab
13.50 Minuscul
14.00 Pagarja korstnapühkija
14.10 Kaarsell **14.15** Kroonprintsess ja kuningriik **15.15** Allo Allo!
15.45 Minu pere **16.15** Oru valitseja **17.10** Õnne 13
17.35 Südameasi **18.30** AK
18.40 Allo Allo! **19.15** Animatsioon Mustlagi **19.35** Minu pere
20.05 Kroonprintsess ja kuningriik **21.00** AK. Ilm. Sport
21.28 Päeva kunstitöö
21.30 Mf Polli päevikud
23.40 Amy Winehouse'i kontsert „Told You I Was Trouble“ Londonis **00.35** Südameasi
01.27 ERR uudised

06.00 Punased roosid
06.45 Multifilmid **08.00** Reporter **09.00** Südametukse **10.00** Armastus või raha **11.00** Kodus ja võõrsil **11.30** Ühikarotid
12.00 Ma ei teadnud, et olen rase **13.00** Suurlotokolmapäev
13.55 Lastegakodus
14.25 Komissar Rex **15.25** Punased roosid
16.25 Armastus või raha
17.25 Südametukse **18.25** Kodus ja võõrsil **19.00** Reporter
20.00 Kõõgikubjas **20.30** Ilus ja lõbus 2011 **22.00** Mf Harold ja Kumar: põgenemine Guantanamo Bayst **23.55** Mf Seks–guru **01.35** Mf Bean – Täitsa lõpp film **03.05** Reporter
03.55 Mf Miami Vice

05.25 Lena, mu elu armastus
06.15 Multifilmid **07.29** Simpsonid
07.55 Armastus võidab
08.50 Kirgede torm **09.50** Öhtusöök viiele
10.20 Vaprad ja ilusad
10.45 Top Shop **11.10** Simpsonid
11.40 Ulakad vanurid
12.10 Monk
13.00 Animafilm Koletised tulnukate vastu
14.45 Kodu keset linna
15.13 TV3play.ee uudised
15.15 Vaprad ja ilusad
15.40 Lena, mu elu armastus
16.35 Armastus võidab
17.30 Kirgede torm **18.30** Ulakad vanurid **19.00** Seitsmesed uudised
19.30 Öhtusöök viiele
20.00 Animafilm Koletised tulnukate vastu
21.50 Selgetnägijate tuleproov
22.50 Dr House **23.45** Kinominutid **00.18** TV3play.ee uudised
00.20 Kaitseinglid **01.15** Nukumaja **02.10** Dr House
03.00 Ulakad vanurid
03.25 Kinominutid **03.50** Öhtusöök viiele **04.15** Südamehääl: Alisa
05.00 Seitsmesed uudised

09.00 Mf Võluhõbe **10.25** ETV live **11.15** Eesti TOP 7
12.00 Kõõgikodanikud **12.31** ERR uudised **16.00** Lootuse muusika
16.45 Film Pulkson seob sõlme
18.00 Bullerbylastelõbusadlood
18.25 Kadekops **18.50** Inami
19.15 Adiboo seiklused inimkehas **19.20** AK (viipekeeles)
19.30 AK (vk) **19.50** Intervjuu president Toomas Hendrik Ilvesega **20.35** Pidu vihmaja päikeses **21.05** Eesti lood
21.30 Joan Rivers. Värvikas näitlejanna **23.00** Chanel Chanel
00.00 Ute Lempere kontsert Avo Sessioni festivalil
00.56 ERR uudised

30. det

07.10 Inami **07.30** Reis ümber maailma **07.40** Kuulsad muinaslood **07.45** Adiboo seiklused inimkehas **07.50** Päkapikula
08.10 Hei, kelgule! **08.25** Bullerbylastelõbusadlood **08.55** Oru valitseja **09.45** Jõuluks koju!
10.15 Laul Maarja külale 2011. Kuula, palun! **11.15** Lootuse muusika **12.00** Ema Teresa – pimeduse pühak **12.50** Ajaliku ajatu **13.20** Projekt El
13.50 Kuidas tuli euro
14.15 Kroonprintsess ja kuningriik **15.15** Allo Allo! **15.45** Minu pere **16.15** Oru valitseja
17.10 Õnne 13 **17.40** Südameasi **18.30** AK **18.40** Allo Allo!
19.15 Vana nali **19.35** Minu pere **20.05** Jõulutunneli laulud 2011
21.00 AK. Ilm. Sport **21.25** Päeva kunstitöö **21.30** Aastalõpu intervjuu peaministriga
22.00 Mustkast **23.00** Spioonid
00.46 ERR uudised

06.00 Punased roosid
06.45 Multifilmid **08.00** Reporter **09.00** Südametukse **10.00** Armastus või raha **11.00** Kodus ja võõrsil **11.30** Ilus ja lõbus 2011
13.00 Kõõgikubjas **13.30** Jäilitaja **14.25** Komissar Rex **15.25** Punased roosid **16.25** Armastus või raha **17.25** Südametukse
18.25 Kodus ja võõrsil
19.00 Reporter
20.00 Selline oli aasta 2011
21.30 Mf Politseiakadeemia 4
23.10 Mf Politseiakadeemia 5
00.45 Mf Harold ja Kumar: põgenemine Guantanamo Bayst
02.25 Lõbulinnu salapäevik
02.50 Reporter
03.40 Chris Ryani eriuksused
04.30 Mf Seks–guru

05.25 Lena, mu elu armastus
06.15 Multifilmid
07.29 Simpsonid
07.55 Armastus võidab
08.50 Kirgede torm
09.50 Öhtusöök viiele
10.20 Vaprad ja ilusad
10.45 Top Shop **11.10** Simpsonid
11.40 Ulakad vanurid
12.10 Monk
13.00 Animafilm Koletised tulnukate vastu
14.45 Kodu keset linna
15.13 TV3play.ee uudised
15.15 Vaprad ja ilusad
15.40 Lena, mu elu armastus
16.35 Armastus võidab
17.30 Kirgede torm
18.30 Kõige naljakamad koduvideod
19.00 Seitsmesed uudised
19.30 Öhtusöök viiele
20.00 See pole lastesaade
20.30 NCIS kriminalistid
21.30 Mf Armastus on see...
00.03 TV3play.ee uudised
00.05 Mf Keegi Joe
01.50 Mf Kuldsed kuuekümnendad **03.35** Kõige naljakamad koduvideod **04.00** Öhtusöök viiele
04.30 Südamehääl: Alisa
05.15 Seitsmesed uudised

09.00 Film Kassija vanamehe aasta **10.10** ETV live
11.11 ERR uudised
16.00 Lootuse muusika
16.45 Film Kassija vanamehe aasta **18.00** Bullerbylastelõbusadlood **18.20** Muumiorulood
18.45 Näärrihtu viperused
19.20 AK (viipekeeles)
19.30 AK (vk) **19.50** Intervjuu president Toomas Hendrik Ilvesega **20.35** Pidu vihmaja päikeses **21.05** Eesti lood
21.30 Joan Rivers. Värvikas näitlejanna **23.00** Chanel Chanel
00.00 Ute Lempere kontsert Avo Sessioni festivalil
00.56 ERR uudised

31. det

07.30 Multifilmid **08.15** Bullerbylastelõbusadlood **08.40** Uued tähed tsirkusetaevas
10.00 Film Leiutajateküla Lotte
11.20 Lumemees
11.45 Õnne 13 **12.20** Aastavahetus ETV–ga
12.30 Vähihüüde tegevusetendus Venus ja Mars
13.30 Minu pere **14.00** Maa ja ilm
15.00 Everiga ja Ever Ita
15.55 Igihaljaid hetki etendusest „Armastus kolme apelsini vastu“ **17.25** ETV live: Lennaja Mihkel Raud II
18.25 Saatevigid
18.30 2011 AKs
19.15 Õnne 13 **19.45** Peeter Oja esitleb: Aferistotelis
Europouluse videodisko
20.30 Öhtusöök viiele
20.50 Saatevigid
20.55 Tanel Padar ja The Sun: uue video esitus **21.00** AK. Ilm
21.15 Rohke Debelaki liba uudised **21.30** Kivipalluri videodisko
22.15 Tujurikkuja 4. Märt Avandi ja Ott Sepa naljasaade
22.45 Saatevigid **22.50** Kolm öde ehk Killer tsikid
23.20 Edekabel 2011
23.50 Eesti Vabariigi presidendi uusaastatervitus **00.00** Black Rokiti videodisko
00.45 3 hitti. 1970ndad
00.55 3 hitti. Hip–hop **01.05** Küte! Parim muusika 2000–2010
02.05 Nevesis **02.10** Muse. A Seaside Rendezvous
03.10 Rabarock@etv
03.50 Nipe–näpet **04.20** Erisaatekaraoke 2008 **04.40** Erisaatekaraoke 2010 **05.10** Rolfiga Gruusias – Golden Talent 2011
06.10 Paljad helid **06.15** ETV live: Ewertand The Two Dragons

06.00 Ühikarotid **06.45** Reporter
07.35 Kass Oggy ja kurjad prussakad **07.45** Kaks rumalat koera
08.10 Mf Babe **09.45** Mf Babe, põrsas suures linnas
11.20 Mf McHale'i merevägi
13.15 Kanal 2 parimad saateap-sud
14.05 Selline oli aasta 2011
15.30 Kelgukoerad ja seitse rahatähte **16.30** Mf Jan Uuspõld läheb Tartusse
18.30 Heeringa parimad palad **19.00** Reporteriaastavahetus **20.30** Eestlane, venelane ja Moskva miljardär
21.30 Vösa reporteriaastalõpp
22.05 Mf Täitsa lõpp
23.30 Heeringa parimad palad
23.50 Eesti Vabariigi presidendi uusaastatervitus **00.00** Heeringa parimad palad **00.30** Anne Veski juubelkontsert **02.30**

JÄRJEJUTT

Madeira reisikiri

11.

Toivo Tomingas

Asjal on siiski natuke praktilist väärtust ka. Ta kõlbab pude-liavajaks! Meenus Pompei oma pronkstaiestega, samuti Simpson von Seakyll, kes nooruses vist omalt riistalt kipsjäl-jendeid võttis ja pronksasju tegi. Nali naljaks, aga kuhu selle-ga minna või mida teha? Ei ostnud!

Veidral kombel hakkas pärast lõunat lõpuks rääkima meie seltskonna üks sümpaatne noormees. Selgus, et Peterburi ve-nelane. Korralik inglise keel suus, tudeng. Nüüd läks lõbusa-maks, sest järsku oskasid kõik üsna soravat vene keelt ja poiss sai tõlkida sohvri juttu. Minu *english* on ääretult vilets ja egas teisedki targemad olnud.

Mida öelda. Mulle meeldis. Tore ja hariv päev. Üks vanem här-ra virises, et oleks nagu midagi muud oodanud, aga ma ei uurinud, mis see oleks pidanud olema.

Õhtul õlu, õlu ja veel üks õlu, pärast basseini. Nüüd sai sool ihult maha pestud ja janugi kustust piisavas õlles.

Mu jumal! Juba viies päev! Täna lähen botaanikaaeda. Alustuseks bussiga Funchali, siis turult läbi. See oli täna hädi-ne. 5 oktoober on riigipüha. Pildistasin üht kenas riides lille-müüjat ja pronksist härjapääri, vedamas kelgul suurt veini-vaati ja seda toetavat peremeest.

Mõtlesin... ja sain aru. Siin mägisel saarel on rattast roh-kem kahju kui kasu! Siin pidigi kelkudega kaupa vedama. Nii üles kui ka alla. Jõudsin äratundmisele, et minu kasvu inimesed surid ja surevad tulevikuski saarel välja. Suured ja paksud ei pea mägedes vastu. Ei ole praktilised!

Kohe keslinna kaldapealsel on trosstee lõpp-peatus. Siit viib kuuekohaline rippvagun 10 euro eest huvilise 15 minuti-ga 5 km kaugusele mägedesse. Kohta nimega Monte. Seal on troopikaaed, millest etteruttavalt juba rääkisin, ja poolel teel teise rippvaguniga tagasi asub botaanikaaed. Pean tunnista-ma, et botaanika-aed mulle väga head muljet ei jätnud. Natuke metsakasvanud, natuke hoolda-misvaeguses, p u u d u l i k u sildindusega jne. Kõndisin seal äh-kides üles- ja al-lamäge, aga täit rõõmu ei tund-nud. Alles nüüd, juba kümme päeva hiljem, tuvastasin piltide, kirjelduse ja mälestuste järgi, mis liiki männi alt ma paar käbi ära tõin. Kariibi määnd. Aga hea seegi. Seda liiki käbi mul enne ei olnud! Ja veel mingit liiki araukaaria isaskäbi. Igavene pikk, kord peenem, kord jämedam, kolmnurksed väikesed lehed on tipust nõelteravad. Trofeesid kogunes, nimed jäid suuresti teadmata.

Õhtul tuli mulle hotelli järele minibuss. Jälle mina üksi, kes ma rahvuslikule õhtule läksin.

Vägev! Olin esimesena kohal. Istusin lauda ootama ja vaa-tasin huvitatult ringi. Laudadel on mingid kaalusid meenuta-vad sepisraudkonstruktsioonid ja vastassein – kurat! Terve sein täis käbisid! Ma hakkasin valju häälega naerma, mõel-des, et Jumal on mu palveid kuulda võtnud! Ära ütle, et pole näinud! Seal oli sein dekoreeritud maast laeni, kokku oma 20 m², kohevaks kuivanud *P. pinaster* käbidega! Tegin mui-dugi pilti.

Järgneb

Lääne Elu

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse address:

Posti 30, 90504 Haapsalu. Toimetus 473 7222, kuulutused ja reklaam 473 7111, faks 473 7040, e-post info@le.ee Kodulehekülg: www.le.ee

Peatoimetaja

Tarmo Õuemaa Toimetajad Lehte Ilves, Kaire Reiljan, Kaie Ilves

Reklaam

reklaam@le.ee Küljendaja Lauri Oja

Korrektor

Heli Tammik Fotograaf Arvo Tarmula

Kuulutuste vastuvõtjad

Kaja Klettenberg, Helen Viispart Raamatupidaja Vilma Höövel

Väljaandja

OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504 Haapsalu. Tel 473 7222. Vastutav väljaandja Katrin Pärmpuu

Trükitud

Printallis

Pangakontod

Swedbank 221015678031, SEB 10602002515004

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee või tel 646 3363.

TEATED

AA–rühmad Läänemaal

Haapsalus: Laupäeviti kl 16 Kas-tani 7 lahtine koosolek — osa või-vad võtta kõik alkoholismist huvi-tatud. Tel 529 9955.

Virtsus: Virtsu seltsimajas pü-hapäeviti kl 11, tel 5684 0850.

AA–rühm

Teadmiseks linnasauna külastajatele

- 22. detsembril kl 10–18 (nais-tele);
- 23. detsembril kl 10–18 (mees-tele);
- 24. detsembril suletud;
- 29. detsembril kl 10–18 (nais-tele);
- 30. detsembril kl 10–18 (mees-tele);
- 31. detsembril suletud.

Haapsalu Linnamajanduse AS

Haapsalu kultuurikeskus

Neljap, 22. detsembril kultuuri-keskuse kassa avatud kl 18–20!

Müügil „Aastavahetuse pidu Svjata Vatraga“ soodushinnaga piletid 17 eurot ja Vana Baskini Teatri „Hilinenud pulmaöö“ eten-duse piletid 10 ja 8 eurot.

Haapsalu kultuurikeskus

Elektrikatkestus

Elektrivõrgu hoolduse ja remondi töttu on elektrikatkestus:

- 23. detsembril kl 10–11 Sombi AJ;
- 23. detsembril kl 13–15 Matsa-lu AJ;
- 27. detsembril kl 9–12 Keemu AJ;
- 27. detsembril kl 10–11 Hüppe AJ;
- 27. detsembril kl 13–15 Leedi AJ;
- 28. detsembril kl 11–15 Koela AJ;
- 29. detsembril kl 10–12 Juha-ni, Vaarika AJ;
- 29. detsembril kl 14–15 Nurme-küla, Rannamaa AJ;
- 30. detsembril kl 10–15 Lohu

AJ;
27.–30. detsembril kl 9–16 Pähkil, Hoidla AJ;
28.–30. detsembril kl 9–16 Aima AJ.
Palume vabandust!
Fortum Elekter AS

Lihula valla teade

Detailplaneeringu algatami-ne. Keskkonnamõju stra-teegilise hindamise mittea-lgamine

Lihula vallavalitsus algatas 6.12.2011. a korraldusega nr 446 Lihula vallas Metskülas asuva 9,5 ha suuruse Kallapa kinnistu (ka-tastritunnus 41101:001:1061) detailplaneeringu. Kallapa kinnis-tu asub Matsalu rahvuspargi pii-rangu– ja sihtkaitsevööndis Tuu-di–Saastrna riigimaantee ääres. Planeeringu eesmärk on Metskü-la küla Kallapa kinnistu detailpla-neeringu muutmine, Kallapa maa-üksuse hoonestusala, ehitusõigu-se, liiklus– ja parkimiskorralduse, servituutide, tehnovõrkude ja –rajatiste asukoha ning keskkon-nakaitse alaste abinõude kindlaks määramine seoses 154kohalise (põhikari) robotlüksilauda, läga-hoidla, biogaasi tootmisseedme-te ja suurkaevu ehitamise ja ra-jamisega.

Lihula vallavalitsus otsustas 6.12.2011. a korraldusega nr 446 mitte algatada Tánavaotsa kin-nistu detailplaneeringu keskkon-namõju strateegilist hindamist, sest planeeringuga kavandataval tegevusel ei ole olulist keskkon-namõju. Planeeritav maa–ala paikneb olemasoleva riigimaantee ääres ning see moodustab väga väikese osa rahvuspargist. Pla-neeringuga ei kavandata maa–ala kruntimist ega ehitamist ava-maastikule. Planeeritav maa–ala on hoonestatud ja sellel paikne-

vad põllumajandusettevõttena tegutseva Kallapa talu tootmis–ja eluhooned.

Keskkonnaamet on seisukohal, et planeeringu kavandatud tege-vusega ei kaasne eeldatavalt olulist keskkonnamõju, kui detail-planeeringu koostamisel arvesta-takse Matsalu rahvuspargi kaitse eesmärgi ja veeseaduse peatükk 5 nõudeid veekogu ja põhjavee kaitseks.

Detailplaneeringu koostamise algataja ja korraldaja on Lihula vallavalitsus, kehtestaja Lihula vallavolikogu ning koostaja Argepo OÜ (Välja Haeska küla 90407 Ridala vald). Detailplane-eringu koostamise algatamise ja strateegilise keskkonnamõju hin-damise algatamata jätmise otsus-tega on võimalik tutvuda Lihula vallavalitsuses alates

20.12.2011. a. (Jaama 1, 90302 Lihula, Läänemaa) tööpäeviti kl 9–13 ja 14–17 (tel 472 4630).

Lihula vallavalitsus

Läänemaa jäätmejaam Pullapää

avatud pühade ajal:

- 23. detsembril kell 10–17;
- 24., 25. ja 26. detsembril ning 1. jaanuaril suletud;
- 31. detsembril kell 10–15. Häid Pühi!

Ragn–Sells AS

Haapsalu toidupank kogub toiduabi. Võimalus annetada toitu Rannarootsi keskuse Selveris 23. ja 30. dets kl 11–16.

JÕULUTERVITUSED

Rahulikke jõule ja rõõmurohket uut aastat soovib teatrisõpradele Kojateater.

Rõõmsaid jõule ja hubast aastavahetust, meie austatud naispere Evi, Maarika, Varje, Taimi ja Tiina. Rõõmu ja edu uuel aastal. Viis Valerit

Rõõmsaid jõule, meeolukat aastavahetust ja paremat uut aastat: Lääne Elu toimetus, SEB panga ja Swedbanki kollektiiv ja Eesti Posti kollektiiv. Soovivad pensionärid ja puidega siinpool Nõva postiringi.

REKLAAM

Haapsalu Kojateater

Kloun ja Korstnapühkija

Haapsalu kultuurikeskuses 25. detsembril kell 12

Taebla kultuurikeskuses 28. detsembril kell 18

Pääse 2 eurot

AS Matsalu Veevärk otsib oma meeskonda

LUKKSEPPA

(asukohaga Märjamaal), kelle tegevus on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni võrkude avarii-, hooldus-, ennetus- ja remonditööd.

Nõudmised kandidaadile:

- kutse- või keskeriharidus;
- soovitatavalt varasem erialal töötamise kogemus;
- vähemalt B-kat juhilubade olemasolu.

Lisainfot tööülesannete kohta saab tel 503 7406, 489 2556 või hans@matsaluvv.ee

Tööst huvitatutel saata CV koos kaaskirja ja palgasooviga 30. detsembriks info@matsaluvv.ee või AS Matsalu Veevärk, Pärnu mnt 13, 78301 Märjamaa.

MATSALU VEEVÄRK

KUULUTUSED

MÜÜK

• Müüme põranda-, voodri- ja ehituslaudu mitmes laiuses. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

• **Kuiv pakitud küttepuu** (30, 40 ja 50 cm). Tel 523 8852, 473 3301. Tammaru Farm, www.tg.ee **Kõdusõnnik** (40 l).

• Müüa kuivad pakitud kütteklot-sid ja kaminapuud ning pakitud turba- ja puidubriketti. Kohale-vedu tasuta. Tel 523 8503.

• Pakitud turba- ja puidubrikett koos veoga. Tel 507 8754.

• 50 cm kuiv kask (45 eurot) ja mänd (40 eurot) ning toores haab (mädanikuvaba, 32 eurot/m³). Müüja veok. Tel 505 5203.

• Kaminapuud, halupuud, klot-sid, tulehakatus — koos tasuta toomisega aasta ringi. Tel 501 8594.

• Müüa küttepuid: 50 cm kuiv segapuu ning 3 m ja 30–50 cm too-res segapuu. Tel 5647 7966.

• Pidevalt müüa kuiva küttepuid ja pinde (30 ja 50 cm). Vedu. Tel 527 8511.

• Müüa kuivi lõhutud küttepuid (metsakuiv ja lehtpuu), hind alates 40 eurost/rm; tooreid lõhutud kase ja lepa küttepuid, hind alates 30 eurost/rm (lõhutud puude tarne al 10 rm); 3 m küttepuid (tarne al 30 tm, hind kokku-leppel). Mõõdud tellija soovil, hind sisaldab kohalevedu. Tel 502 4895.

• Müüa tooreid lõhutud küttepuid (must lepp). Hind olenevalt pikusest 37 kuni 39 eurot/rm. Vedu hinna sees. Tel 513 1641.

• Müüa kasutatud riideid, jalat-seid, telereid jm. Haapsalus Nii-ne 17 (kaubamaja taga). Lahti T–R 9–19 ja L 9–14. Kinni P ja E.

• Kaupluse Redspot sulgemise tõttu on poes kogu kaup jõulude-ni 20% odavam.

• Müüa puidubriketti ja kütteklot-se. Tel 501 0753.

• Uued madratsiga täispuitvoo-did (laius 120, 140 ja 160, pikkus 200 cm). Hind 180, 185 ja 190 eurot. Vedu meilt. Tel 5679 3301.

• Müüa vähekasutatud lahtikäiv diivan ja elutoamööbel. Tel 5649 2762.

OST

• **Vanametalli ost Lihulas** Valuste tee 7. **Kohalevedu** tõs-tukautoga. **NB! Vaata hinda**, kõik on läbiräägitav. **Tel 5684 4145. E–R 9–16. www.taeblaauto.ee.**

• Ostame teravilja ja rapsi. Mak-same kohe. Tel 5614 9643.

• Soovin osta kalapüügiõigust nakkevõrkudele. Tel 5624 8550.

• Ostan Lada 01–07. Võib olla avariiline ning ei pea olema sõi-dukorras. Võib pakkuda ka teisi marke. Tel 5192 0642.

• Ostan **vanaaegse riidekiristu, saaniteki ja rahvariiete juurde sobivaid ehteid**. Tel 5691 5347.

KINNISVARA

KINNISVARA
Tallinna mnt 1, tel 473 3888,
www.kiva.ee

Kinnisvarateenused
aastast 1992.

OST–MÜÜK
Tallinna mnt 1, tel 473 3888, 505 8925.

• **OÜ Estest PR** ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215.

• **Ostame põllu-, heina- ja metsamaad. Parim hind. Tel 518 2706.**

• **Ostan põllu-, heina- ja metsamaad ning metsa-raiet. Tel 5394 0403.**

SOOVIN ÜÜRIDA

• Soovin üürida 1–2toalise kor-teri. Kiire. Tel 5568 0676.

TEENUS

Kaeve- ja planeerimis-teenused rataskopplaaduriga. Tel 516 8405. OÜ Kopacata

• **Kaeve-, planeerimis- ja teleskooplaadurtööd.**

Sinule sobival ajal. OÜ Videnna, tel 513 5419.

• **Autoremont, sildade regu-leerimine, uute ja kasutatud varuosade müük ja paigal-dus** (veermiku- ja mootoriosad, esiklaasid, haagisekonksud, reh-vid jne). **Remondi ajaks asen-dusauto.** Ostame avariilisi sõi-du- ja pakiautosid. **www.taeblaauto.ee.** E–R 9–17.30. Tel 5341 4430, 472 9657.

• **Arvutite remont ja hool-dus.** Uued ja kasutatud arvutid, kodulehed, kassasüsteemid, sü-learvutite varuosad jpm. Arvuti-parandus OÜ, Haapsalu, Lihula mnt 8. E–R 9–18. Avamise puhul palju soodsaid pakkumisi! Tel 473 5000.

• Osutan veoteenust kaubikuga (10 m³), hind kokkuleppel. Tel 5346 9423.

• Metsaveoauto ootab tööpak-kumisi, vajadusel ka materjali ost. Tel 525 1226.

• **Paigaldame puistevilla hea hinnaga.** Tel 5645 8054.

TÖÖPAKKUMINE

• OÜ Kinnisvarateenindus otsib oma kollektiivi sise- ja välikoris-tajat. Huvi korral palume ühen-dust võtta telefonil 524 7849.

• Pakun tööd kogemustega tiser-ile puidutoodete valmistamisel (uksed, trepid, aknad, mööbel). Töökoht Linnamäelt 6 km, vajalik isikliku sõiduki olemasolu. Tel 5555 5055 või 5551 1555.

• Otsin asjalikku abi EAS-ile et-tevõtlusprojekti kirjutamiseks. Edukale tulemusele vääriiline tasu. Koostöövalmidusest palun teada anda e-aadressil majutusprojekt@gmail.com

MITMESUGUST

• **Kaardid ennustavad**, helis-ta tel **900 1727**, kogenud en-nustajad 24 t, ka mobiiltelefonilt, h 1,09 eurot/min.

METS

Rohuküla puiduterminal ostab pidevalt metsamaterjali — paberipuitu, palki jm (veovõi-malus) —, kasvavat metsa ja metsamaad. Abi raiumisel. Tel 523 7459, e-post eero@laanemetsa.ee

• Ostame kasvavat metsa ja metsamaterjali. Raie-, kokku-veo- ja veoteenus. Tel 525 1226.

• Ostame kasvavat metsa, met-sakinnistuid ja põllumaad üle Eesti kuni 10000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla raiutud, koormatud hüpoteegiga või paikneda kaitse-alas. Ettemaksu võimalus. Info 554 0150, info@metsakeskus.ee

• AS Metsäliitto Eesti ostab kas-vavat metsa, metsamaad, palki ja paberipuitu, küttepuitu ja võ-saraiejäätmeid. Tel 523 7944.

OÜ Landeker ostab **metsakinnistuid**. Tel 511 0415 ja 517 9866.

• Hooldusmetsade Holding OÜ ostab kasvavat metsa, metsama-

terjali ja hakkevõsa. Kuusepalgil eri hind. Täpsemalt www.hooldusmetsad.ee. Tel 5450 6583. Andrei

Järgmisel nädalal ilmub LÄÄNE ELU 29. ja 31. detsembril. 23. detsembril on toimetus lahti kl 13.

HAAPSALU LINNAVALITSUSE TEADE

Linnavalitsus ootab linnakodanike ettepanekuid isikute kohta, kellele anda Haapsalu linna vapimärk ja aukodaniku aunimetus.

Haapsalu vapimärk antakse isikutele Haapsalule osutatud eriliste teenete eest. Haapsalu aukodaniku aunimetus antakse linna erilise austusavaldusena Eesti kodanikule või välismaalasele.

Vapimärgi ja aukodanike aunimetamise andmise taotlus peab sisal-dama:

- 1) vapimärgi või aunimetuse saaja isikuandmeid;
- 2) tegevusala;
- 3) teenete loetelu.

Haapsalu vapimärki antakse alates 1997. ja aukodanike aunime-tust 1995. aastast.

Kirjalikke ettepanekuid kandidaatide kohta palume saata e-posti-ga: Maire.Uusen@haapsalulv.ee või tuua Haapsalu Linnavalitsusse (Posti 34) hiljemalt 1. jaanuariks 2012.

Infot veel: <http://www.haapsalu.ee/index.php?lk=182>
Lisainfo: Maire Uusen, kultuuri- ja avalike suhete spetsialist, tel 5240 8274

Muld mälestusi ei mata.
POLINA SERG
24.12.1911–21.01.1991
Mälestavad
100. sünniaastapäeval
lapsed ja lapselapsed
peredega.

Avaldame kaastunnet
Heino ja Arvo Priimägile
peredega ema
ANN PRIIMÄGI
surma puhul.

Karl ja Helina

Südamlik kaastunne
Heinole ja Aljale perega
ema, ämma, vanaema
ja vanavanaema
ANN PRIIMÄGI
surma puhul.

Marika ja Rein

*Aeg annab kõik meil tagasi,
ei ema südant iialgi...*
Südamlik kaastunne
Sirjele perega kallil ema
MAIMU TULBI
kaotuse puhul.
Uuemõisa Lasteaia-
Algkooli pere

Meie siiras kaastunne
lesele ja lastele peredega
UUNO TERASE
surma puhul.

KÜ Raba 9 elanikud

Mälestame
erakonnakaaslast
REIN UUSLAT.
Südamlik kaastunne
lähedastele.
Uuemõisa Lasteaia-
Algkooli pere

*Su hing jäi
teiste muredele valla,
sa kõigi vastu ikka olid hea,
su inimlikku soojust meenutades
me leinas langetame pea.*

*Su elutahe lõpuks väsis
ja sügistuultes murtus elupuu.*
Südamlik kaastunne
naabriperele ema,
ämma ja vanaema
ANN PRIIMÄGI
surma puhul.

Prk Ansel

Teatame kurbusega,
et lahkus kallis
abikaasa, ema ja vanaema
MAIMU TÜLP
(sünd Aasma)
7.11.1937–20.12.2011.

Siiras kaastunne teile,
prk Tülp ja prk Kann, kallil
abikaasa, ema ja vanaema
MAIMU TULBI
surma puhul.

Margus, Madis ja Mai
peredega

Südamlik kaastunne
klassijuhataja Margit
Ülevainole armsa isa
UUNO TERASE
kaotuse puhul.
Palivere Põhikooli 19. lennu
lõpetajad koos vanematega

Südamlik kaastunne
Tiinale ja Tõnule peredega
kallil ema
SILVI TURSA
kaotuse puhul.

Maria ja Kaja perega ning
Olev perega Rootsist

Mälestame
alati abivalmis kaaslast
LEIDA TREIBERKI.
Sügav kaastunne omastele.

Rõude Küla Selts ja
Kangrupesa

Avaldame kaastunnet Heino
Priimägile perega ja Arvo
Priimägile perega ema
ANN PRIIMÄGI
surma puhul.

Kullamaa Vallavolikogu ja
Kullamaa Vallavalitsus

Leinavad lesk, tütar
ja poeg peredega

Ärasaatmine reedel,
23. detsembril kell 14
Läänemaa haigla leinatoas.
NB! Lilli ja pärgi palume
mitte tuua.

*Ükski hea inimene
ei kao jäädavalt,
ta elab neis,
kes teda armastasid.*

*Su tugev elutahe
lõpuks väsis
ja sügistuules
murtus elupuu...*

Teatame kurbusega,
et pärast rasket haigust
lahkus
HELGA EEVERT
3.05.1930–21.12.2011.

Omaksed

Südamlik kaastunne
Tõnule ja Tiiole
LEA-SILVIA TURSA
kaotuse puhul.

Töökaaslased
Fortum AS-ist

*Ükski hea inimene
ei kao jäädavalt,
ta elab neis,
kes teda armastasid.*

Avaldame kaastunnet
omastele
ANN PRIIMÄGI
surma puhul.

Einar perega

Südamlik kaastunne
Ulrikale ja Sandrile
kallil vanaema
MAIMU TULBI
kaotuse puhul.

Taebla lasteae

Meie siiras kaastunne
Mattile, Sirjele ja Urmasele
peredega armsa abikaasa,
ema, vanaema ja ämma
MAIMU TULBI
surma puhul.

Aili, Kati ja Janek

Ärasaatmine haigla
leinatoas reedel,
23. detsembril kell 12.30.
Pärgi ja kimpe palume
mitte tuua.

Südamlik kaastunne
Tiinale ja Tõnule peredega
kallil ema
LEA-SILVIA TURSA
kaotuse puhul.

Ando, Inge, Jane ja Mati
peredega ning Ernst ja Helgi

Heino Priimägi perega.
Avaldame kaastunnet
ema
ANN PRIIMÄGI
surma puhul.

Milvi ja Viktor

Südamlik kaastunne
Urmas ja Mairit Tülbile kallil
ema ja vanaema
kaotuse puhul.

AS Maag Lihatööstus

*Las küünlavalgus
mälestusi paitab
ja kaotusvalu leevendada aitab.*
Siiras kaastunne Taavile
kallil vanaema
MAIMU TULBI
kaotuse puhul.
Tamme Tõrukesed

Mälestame
HELGA EEVERTIT.

Lemmi, Kalev ja Liili

*Mõni hetk on valus, mõni neist
on kohe väga valus...*
LEA-SILVIA TURSK
Kallis Tiina ja Tõnu peredega.
Avaldame sügavat kaastunnet
ja oleme leinas teiega.
Reet ja Vello tütreperega
Kärdlast

Avaldame
sügavat kaastunnet
Heino ja Arvo peredele
ANN PRIIMÄE
surma puhul.

Heidi ja Enno

Avaldan siirast kaastunnet
Heino ja Arvo peredele
kallil ema, vanaema ja
vanavanaema
ANN PRIIMÄGI
surma puhul.

Toivo

Avaldame kaastunnet
Urmas Tülbile
ema
surma puhul.

Tiit perega

Avaldame siirast
kaastunnet klassijuhataja
Valvi Terasele abikaasa
UUNO TERASE
kaotuse puhul.
Palivere Põhikooli 5. klassi
õpilased koos vanematega

*Kustus elu, vaikis valu,
mälestus jääb alati.*
Südamlik kaastunne
Maiele armsa abikaasa
REIN UUSLA
surma puhul.

Kooliõed Kati, Mai ja Valve

*Aeg annab kõik meil tagasi,
ei ema südant iialgi...*
Südamlik kaastunne
Tiinale ja Tõnule peredega
kallil ema
LEA-SILVIA TURSA
kaotuse puhul.
Uku, Lea ja Ago

KUHU MINNA?

LAPSED TUPPA

Haapsalu kultuurikeskuses 25. dets kell 12 perehommik „Lapsed tuppa...“. Lavastus „Kloun ja korstnapühkija“. Pilet 2 eurot.

MEELELAHUTUS

Restoran Blu Holm (Sadama 9/11): E–P 12–24. R, 23. dets kl 20 tantsuõhtu, ans Ragnar & Co. P, 25. dets kl 20 tantsuõhtu, ans Principial. **Tulekul:** 31. detsembril Mait Maltis. Pakume võimalust tähistada perekondlikke sündmusi. **Catering**–teenus. Info tel 506 8652 või bluholm@bluholm.ee

Fra Mare a la carte restoran Bergfeldt ja lobby-baar (Ranna tee 2): P–N 12–23 ja R, L 12–24. Menüüs maitseelamusi pakkuv Vahemere köök! Kolmapäeviti ja laupäeviti elav muusika! **Jõulupeoidee! Mõnusalt lõõgastav Day Spa koos jõuluroogadega! Küsi pakkumist!** Info tel 472 4605, 503 7289, www.framare.ee

AASTAVAHETUSE PIDU

Aastavahetuse pidu Svjata Vatruga Haapsalu kultuurikeskuses 31. detsembril. Uksed avatakse kell 22. Piletid hinnaga 20 eurot müügil Piletilevis ja kultuurikeskuse kassas. Rohkem info www.kultuurimaja.ee.

Aastavahetuse pidu Fra Marres! 31. detsembril kl 22–02 tõstavad peotuju Erich Krieger ja Martin Liivet. Tants, vahuvein,

tort ja ilutulestikunauding hinnaga 35 eurot, kuni 28. dets sooduspilet 29 eurot. Info tel 503 7289.

JÕULUETENDUS

Kojateatri jõululavastus „**Kloun ja korstnapühkija**“ 25. dets kl 12 Haapsalu kultuurikeskuse rõdusaalis ja 28. dets kl 18 Taebla kultuurikeskuses. Pääse 2 eurot.

RAAMATUKOGU

Läänemaa keskraamatukogu: lugemissaal, avalik internetipunkt ja kojulaenutuse osakond (Posti 3), lasteosakond (Wiedemanni 11) avatud E–R 10–18, L 10–15. Raamatulaenutuspunkt sotsiaalmajas (Kastani 7) T 14–17, R 11–14. **Kõik raamatukogu teenindussaalid on 23. detsembril avatud kl 10–15, 24.–26. detsembril suletud.**

Vaata ka www.lib.haapsalu.ee

TERVIS JA SPORT

Laine ujula: E–L kl 13–22, P kl 8–22. Hommikujumine iga päev kl 7–8. Infrapunasau ja vesimassaaživoodi *Hydro jet* ettetellimisega. Vesiaeroobika E kl 18 ja N kl 19. *Hatha*–jooga T kl 18.15. Teave ja broneerimine tel 472 4414 või e–postiga ujula@laine.ee ning laine.ee.

Fra Mare Day Spa basseini- ja saunapark avatud iga päev 13–22 (infrapuna–, soola–, aurusaun, 2 Soome sauna ja sanaarium). Iga päev kl 19 vesiaeroobika (kuulub Day Spa piletiga

hinna sisse). www.framare.ee

NÄITUSED

Haapsalu kunstiklubi galerii (Ehte 4): T–R 11–17, L 11–15. Ülo Telgmaa, Valve Fihlmani, Taimi Ungersoni, Aide Leit–Lepmetsa ja Ahto Laadoga maalid ja graafika.

Iloni Imedemaa (Kooli 5): K–P 11–17. **23.–27. detsembril suletud.**

Haapsalu linnagalerii (Posti 3): K–P 12–18. Elis Saareväli näitus „Unelmad ja häving“.

Lasteraamatukogu (Wiedemanni 11): Pildinäitus: Anneli Lemberi ja uduhaldjas Härmeli maailm. Raamatunäitus: Jõule oodates. „Pühadetervitused aastate tagant. Plakateid ja kaarte“.

Kullamaa kultuurimaja galerii: „232 aastat klaveriehitust Eestis“, „Eestit külastanud kuulsa pianistid“.

Keskraamatukogu (Posti 3): Jõulud Mozartiga.

Miku ja Miia maiustuste poes (Karja 13): May ja Ursula Aavasalu keraamika näitus. E–R 10–18, L 10–15.

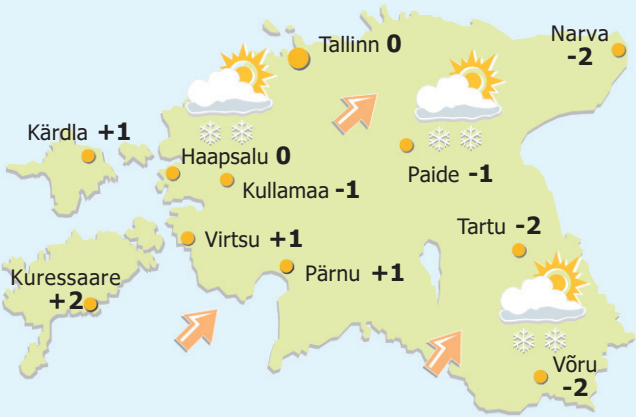
Kuke galerii (Karja 6): Karikatürist Lembit Kivirand 70.

MUSEUMID

A. Laikmaa majamuuseum: T–L 11–16. **23.–26. detsembril muuseum suletud.**

Haapsalu piiskopilinnus: konvendihooned–muuseum ja toomkirik avatud ettetellimisel. Vaata ka

ILMAENNUSTUS

Täna Läänemaal

Pilves selgimistega ilm. Aeg–ajalt võib sadada vähest lörtsi. On jäiteoht. Puhub valdavalt edelatuul 2–7 m/s. Õhutemperatuur on –1 kuni +1 kraadi.

EMHI

KUHU MINNA?

www.haapsalulinnus.ee

Läänemaa muuseum (Kooli 2): K–P 11–16. „Elu võimalikkusest Läänemaal“, „Haapsalu merede ja tuulte vahel“, „Haapsalu vanadel fotodel“. Avame kapiukse — Läänemaa Muuseumi tulmed 2005–2011. **23.–27. detsembril muuseum suletud.**

Haapsalu rätiku muuseum (Ehte 4): Väljapanek Haapsalu rätiku minevikust ja tänapäevast. Külastamine kokkuleppel. Tel 5660 0383.

Koela talumuuseum: Tellimisel tel 5661 3584, 5393 2922.

Rannarootsi muuseum: T–L 11–16. www.aiboland.ee

Lihula muuseum (Linnuse tee 1): püsiekspositsioon Lihula ja Lõuna–Läänemaa ajaloost. Ette­tellimisel tel 477 8880 või muuseum@lihula.ee.

Raudteemuuseum (Raudtee 2): K–P kl 11–16. Avatud näitus Eesti raudteede ajaloost. Tere tulemast vaksalisse! www.jaam.ee

TÄNU

Nigula küla rahvas tänab Taeb­la Auto OÜd ja Margus Reimanit Nigula koolitee remondi eest ja soovib häid jõule!

Kojateatri lavastuse „Kloun ja korstnapühkija“ valmimisel olid abiks Kultuurkapital, Taeb­la kultuurikeskus, OÜ Servik Taeb­la Auto, ajaleht „Lääne Elu“. Aitäh! Lavastaja Aivo Paljasmaa

Läänemaa parim valik sisustus– ja mööblikaupa!

Detsembrikuus on meil nii palju soodustusi!

Köögid & liuguksed –10%

Madratsisari HYPNOS

LUNA –25%

Taani tehase kaubad

kuni –35%

Home4You

sisustuskaubad –10%

Ananke Mööbel & Sisustus

Rannarootsi Keskus

E–P 10–20; tel 473 1149;

www.ananke.ee

ananke mööbel

Haapsalu Linnavalitsus annab üürile

Äripinnad — Lihula mnt 3 (teenindusmaja)

Keldrikorruse ruumid — Jalaka 1a (sobivad äritegevuseks)

Haapsalu Linnavalitsus müüb kinnisvara

Ärihoone Lihula mnt 3 (teenindusmaja)

Hoonestamata kinnistu Raudtee 16

Korteriomand (eraldiseisev maja) Kalda 3/5–1, 2, 3, 4

Korteriomand Jalaka t 1a keldrikorruse ruumid (sobivad äritegevuseks)

Korteriomand (eraldiseisev maja) Õhtu kallas 21–4

Korteriomand Lihula mnt 21–18

Lisainfo Madis.Raudsepp@haapsalulv.ee, tel 5344 5699; www.haapsalu.ee

HAAPSALU

1279
ANNO DOMINI

Haapsalu linnavalitsusel on asutamisel sihtasutus Haapsalu Hoolekandekeskus, mille põhieesmärk on sihtasutusele üleantavate peremajade baasil sotsiaalhoolekande korraldamine ja teenuste osutamine ning sellekohane arendustegevus Haapsalu linnas, sealhulgas orbudele ja vanemliku hoolitsuseta jäänud lastele nende põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, neile turvalise ja arenguks soodsa elukeskkonna loomine ning laste ettevalmistamine võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanuna.

Otsime loodavale sihtasutusele võimekat

JUHTI (juhatuse liige),

kes vastutab loodava sihtasutuse käivitamise ja sihtasutusele pandud eesmärkide täitmise eest.

Nõudmised kandidaadile:

- kõrgharidus
- hea suhtlemis– ja koostööoskus
- väga hea eesti keele oskus, inglise ja vene keele oskus suhtlustasandil
- projektide kirjutamise ja juhtimise oskus

Ametikohale kandideerijal palume esitada järgmised dokumendid:

- motiveeritud avaldus
- elulookirjeldus
- kõrgharidust tõendava dokumendi koopia
- kirjalik visioon hoolekandeteenust pakkuva organisatsiooni arendamise kohta

Lisainfo: täistööaeg; töö asukoht on Haapsalus; tööle asumise aeg on märtsis 2012.

Kontaktisik ja lisainfo: Andreas Rahuvarm tel 472 5308, e–post andreas.rahuvarm@haapsalulv.ee

Dokumendid esitada Posti 34, 90504 Haapsalu, või e–post hlv@haapsalulv.ee, hiljemalt 16.01.2012. a. Faks 472 5310.

HAAPSALU

1279
ANNO DOMINI

Lääne Elu otsekorraldusega

Saad lehetellimise eest tasuta kuu kaup. Otsekorraldus on tasuta (teenustasu pole).

Pole muret lehetellimise pikendamise pärast.

2012. aasta 6,10 eurot kuu

KASTANI
LEMMIK
METSA
Avatud iga päev 8–22
Häid pühi!
Kastani
ostukeskuses
loosimine
Võida
reis kahele
Egiptusesse!